

זאת ה'תורה

שבת שמיני-פרה תשע"ט

שיעורי תורה והתוועדויות חסידיות
מהרב **יצחק גינזבורג** שליט"א

גַּל עֵינַי וְאַבְיָטָה נִפְלְאוֹת מִתּוֹרַתְךָ

חשבון הנפש
היחיד בדורנו

למה הכל
אסור!?

ברכות בחשבון
מות בני אהרון 39

הסיפור החסידי
לשבת מברכין ניסן 42

המדור *אלידים*
"בקרבי אקדש" 44

קצר
ולעניין!

חייבים משיח 03
נקודה מעובדת משיעור

שם הגאולה האחרונה 04
אמונה וביטחון (21)

התוועדות הכנה לפורים 22
שיעור מליל תענית אסתר

מעין גנים 31
מתיר אסורים

טעם מצוה 34
סימני דגים טהורים

ניגון חסידי 37
ניגון 422

מענות ותשובות 38
תשובות הרב לשואלים

הקדמת המערכת

שבת שלום לכל קוראי ואביטה היקרים. שבת מברכין ניסן בפתח ואתה עוד גליון נפלא מלא בכל טוב, דברי תורה וחסידות לכל המשפחה.

השבוע בגליון:

פותחים **בנקודה מעובדת** משיעור **אמונה ובטחון ה-21 בסדרה**, העוסקת בשילוב התחושות הפוכות שמעוררות את בטחון בגאולה הקרובה. ומשם לשיעור המלא שמעלה את סדרת השיעורים הילוך ועוסק בתכלית המאמר – שימוש בבטחון הפעיל בדרך להבאת הגאולה. השבועיים האחרונים מלאים בשיעורים מעבר לים. בינתיים יש לנו כאן **התוועדות הכנה לפורים** מליל תענית אסתר בניו יורק.

במעין גנים לפרשת שמיני נעיין בדברי המדרש על כך שכנגד מה שאסרה התורה, התירה משהו כנגדו – הסיבה לכך והעבודה שבענין. **בטעם מצוה** נלמד על סימני טהרה בדגים ועל מחלוקת הראשונים האם סימנים הם סיבה לטהרה או סימן והמסתעף מכך, ואחריו **ניגון חדש** – מספר 422. במענות ותשובות נקרא על התמודדויות עם קשיים בשגרה ועוד. **בברכות בחשבון** נתבונן במשפחת אהרן הכהן ובמות שני בניו. לכבוד **שבת מברכין ניסן**, יש לנו **שלושה סיפורים** חסידיים, אותם מקובל – מהמגיד מקאז'ניץ – לספר בשבת זו **כסגולה לצרכי החג בהרחבה** (עם סיפור על **רבי אלימלך מליז'ענסק**, בעל ההילולא של כ"א אדר). נחתום, כתמיד, **במדור לילדים**, והפעם ילמד אותנו רזי על **רצוא ושוב**.

שבת שלום ומבורך, המערכת

לקבלת השיעורים במייל ולהצטרפות לצוות המפיצים: itiel@pniimi.org.il

עריכה: אביב מויאל | **עיצוב:** דעה 3 | אביחיל | **מערכת:** הרב יוסי פלאי, בעז יעקבי ואיתאל גלעדי

הגליון מוקדש:

לזכות הרכה הנולדת **אורה** תחי' **פריסמן - ט"ז אדר ב**. שתגדל להיות חסידה יר"ש ולמדנית
לזכות הרכה הנולדת **מיכאלה** תחי' **הנדרסון - י"א אדר ב**. שתגדל להיות חסידה יר"ש ולמדנית
לע"נ **אסתר** בת יצחק **גרפץ** ע"ה - **א ניסן תשע"ו**

חייבים משיח!

בונים מפשיסחא על לשון הגאולה "והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים" – התחלת הגאולה היא היציאה מהנכונות לסבול את מצרים, המעוררת זעקת-אמת "עד מתי?!". מאידך, לצד התחושה שהגלות הפכה בלתי-נסבלת, מתעוררת תחושת "כי עת לחננה כי בא מועד" – ההכרה שהגיעה "עת דדים" והזמן בשל למימוש מלא של אהבת ה' ועם ישראל בגאולה האמתית והשלמה.

שתי התחושות האלה – דחיפות גדולה, כי הגלות בלתי-נסבלת, לצד חשק עז ובטחון באפשרות לגאולה, "כי בא מועד" – משתלבות והופכות מניע לפעולה נמרצת להחשת הגאולה (בעוד שהתחושה הראשונה לבדה עלולה להשרות יאוש ואף כעס כלפי שמיא, ואילו התחושה השניה לבדה עלולה לגרום לדחיקת קץ שלילית ומוטעית, מתוך סוג של 'שגעון גדלות' לא בוגר). משל לדבר הוא רווק ורווקה המגיעים לשלב בו הם חשים שחיי הרווקות בלתי נסבלים, בד בבד עם תחושת סמויה של בשלות ל"עת דדים" וצמיחת משיכת הלב בשידוך שעל הפרק – שילוב הדוחף את שניהם לעשות ככל יכולתם כדי להגיע לחתונה.

דווקא המעבר לבטחון פעיל האמור הוא-הוא ה"אתחלתא דגאולה" של גאולתנו האחרונה – תחושה שלא ניתן לסבול את המשך הגלות (ולא ניתן להסתפק בהישגים חלקיים) לצד הרגשת בשלות לחידוש ומימוש קשר האהבה עם ה' ובטחון שה' באהבתו אותנו ודאי יתן לנו את הכח לעשות חיל ולהביא את המשיח היום.

"בזכות האמונה נגאלו אבותינו ממצרים" – אמונת ישראל בגאולה במשך 210 שנים 'הצטברה', וכאשר משה רבינו בישר לעם אודות הגאולה הקרובה לבוא הפכה אותה אמונה לבטחון בגאולה קרובה ולהתמסרות אוהבת, "לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה". אמונת ישראל במשיח במשך הגלות הארוכה – קרוב לאלפיים שנה – חיונית כדי לשרוד את קשיי הגלות, אך גם כעת בסמיכות לגאולה יש לעבור מאמונה לבטחון. יתר על כן, מכיון שבגאולה האחרונה העיקר הוא דווקא הבטחון, לא די בבטחון סביל – בכך שה' לבדו יגאל אותנו, ואנו נמשך אחריו מתוך אהבה, "לכתך אחרי במדבר" – ועלינו לעבור לבטחון פעיל בכך שה' נותן לנו כח לעשות חיל ולהביא את הגאולה, ועלינו להתמסר לכך בכל מאוננו.

מצד האמונה, משיח יכול לבוא היום – "אחכה לו בכל יום שיבוא" – אך הדבר אינו הכרחי. הבטחון בגאולה הקרובה הופך את ביאת המשיח היום מאפשרות להכרח – משיח חייב לבוא היום, 'משיח נאו', ולכן עלי לעשות כל שביכולתי לשם כך. מאיפה מגיעים הבטחון ותחושת הדחיפות בהבאת המשיח? הלב היהודי הוא נושא הפכים, כלשון הזהר "בכיה תקיעא בלבאי מסטרא דא וחדוה תקיעא בלבאי מסטרא דא", וגם כאן הבטחון נובע משתי חויות הפוכות:

מחד, האדם מתבונן סביב וחש שאי אפשר לסבול עוד רגע נוסף בגלות. סממן ראשון של גאולה הוא התחושה ש"כשל כח הסבל" ולא ניתן לסבול יותר את הגלות, כפי שהסביר רבי

שם הגאולה האחרונה

אמונה ובטחון 21

קיצור מהלך השיעור

שיעורי "אמונה ובטחון" עוברים הילוך, ומתמקדים בתכליתו של המאמר – השימוש בבטחון, הפעיל והיוזם, בדרך להבאת הגאולה. בהקשר זה, **הפרק הראשון** בשיעור עוסק במבנה הספר לב לדעת בכלל – מבנה של שפלות-בטחון-אמת – ומאמר "אמונה ובטחון" בפרט.

הפרק השני – חוט השדרה התוכני של המאמר – עוסק בשם הגאולה, "אהיה אשר אהיה", ומסביר את היחס בין ה"אהיה" הראשון, שהתגלה ביציאת מצרים, לשם "אהיה" השני, שאמור להתגלות היום. סמוך ליציאת מצרים הפכה האמונה לבטחון קרוב (גם אם בטחון סביל) בגאולה, אך היחס לגאולה העתידה נותר אמונה רחוקה. כיום, סמוך לגאולה האחרונה, צריכה אותה אמונה – הגלומה בשם "אהיה" השני – להפוך לבטחון פעיל ונמרץ, מתוך תחושת דחיפות והכרח להביא את המשיח היום.

כל אחד מארבעת הפרקים הבאים מתרכז בהערת שוליים חשובה אחרת במאמר: **פרק ג** עוסק ברמזים חשבוניים של אמונה ובטחון. **פרק ד** מחבר בין שני הפירושים הפוכים להקבלת "אהיה אשר אהיה" לשלש הספירות הראשונות – תת-חכמה-בינה או בינה-חכמה-תת – כשמתוך כך עולה היחס בין נסתר ונגלה, ומתברר שבעוד גאולת מצרים היתה "בזכות האמונה" (שהפכה לבטחון-סביל), האמונה בגלות האחרונה היא רק כח שרידה חיוני, והגאולה תהיה 'בזכות הבטחון (הפעיל)' דווקא. **פרק ה** מבאר את החידוש בגילוי שם הוי' ביציאת מצרים – גילוי שם הוי' דלעילא, אותו לא יכלו האבות להשיג רק מתוך התבוננות בבריאה (אותה מהוה שם הוי' דלתתא). **פרק ו** חותם בציטוט חשוב של רבי הלל מפאריטש, המסביר כיצד הבטחון ממשיך חסד אלקי ואילו הדאגה (גם מתוך יראת שמים) ממשיכה דינים – שעל כן מעבר לחיים של בטחון הוא עצמו בגדר "אתחלתא דגאולה".

נזכיר שוב שמי שמעונין לקבל את כל סדרת שיעורי "אמונה ובטחון" יכול לבקשם במייל:

itiel@pnimi.org.il

לקיים את מה שהרבי אמר לנו" – "עשו כל אשר ביכולתכם להביא את המשיח עכשיו".

נעשה סקירה כללית לספר לב לדעת: יש בספר שלשה מאמרים גדולים – "פרק

נרשם ע"י איתיאל גלעדי. לא מוגה. שיעור לבנות תיכון 'יעלת חן'. כ"ג אדר ע"ט – כפ"ח.

א שיחת כ"ח ניסן תשנ"א.

א. התקדמות למשיח
(במהלך הספר והמאמר)

מבנה הספר לב לדעת – הדרך למשיח

צהרים טובים לכולם. פעם קודמת סיימנו פרק ה ועכשיו נתחיל פרק ו במאמר "אמונה ובטחון" (עמ' עד בספר). יש במאמר שמונה פרקים, ותכלית כוונתו לחזק את יכולתנו

המאמר השלישי כאן, והמאמר שאנחנו לומדים, כבר כמעט שנתיים, הוא הדרך – אנחנו בשפלות, ואף על פי כן אנחנו יודעים שיש לנו כח להביא את המשיח.

שוב, הסדר כאן הוא שפלות-בטחון-אמת: שפלות – פנימיות ספירת המלכות, מדת דוד מלכא משיחא, שאמר "והייתי שפל בעיני"; בטחון – בטחון פעיל, פנימיות ספירת הנצח, מדת משה רבינו שלקח עמו את עצמות יוסף, מקור מדת הבטחון (כפי שלמדנו, ונראה גם לקמן); אמת – פנימיות ספירת היסוד, מדת יוסף הצדיק, שמקורה בנשמת משה רבינו, "משה אמת ותורתו אמת"¹ (אם כן, בשתי המדות האחרונות יש התכללות שלמה של משה ויוסף).

להגיע לתכל'ס

למה הקדמנו את כל ההקדמה הזו? כי כעת מגיעים לפרק בו מתחיל עיקר המאמר. למדנו הרבה מהי אמונה ומהו בטחון. כעת מתחילים לתרגם כל מה שלמדנו עד כה לתכל'ס, הבאת משיח. בכך עוסקים שלשת הפרקים האחרונים במאמר. אם כן, יש פה תפנית וסימן דרך חשובים. סיימנו פרק ה, המסיים את ההקדמות והיסודות אודות מהות

בעבודת ה', "אמונה ובטחון" ו"צדיק יסוד עולם". איך אפשר לסכם את הקשר ביניהם? למה חברנו אותם יחד?

מהמאמר הראשון, "פרק בעבודת ה'", האדם אמור להבין ש'אני לא משיח'. גם המשיח עצמו צריך להבין ש'אני לא משיח' – כך הוא נעשה משיח. הבסיס הוא שפלות – זהו נושא "פרק בעבודת ה'".

המאמר השני, "אמונה ובטחון" בא לומר שצריך לעשות כל אשר ביכולתנו להביא משיח, ואומר שאם רק נתאמץ מספיק, את כל האומץ שיש לנו נשקיע בהבאת הגאולה – עד כדי "בכל מאדך" (הדרגה העליונה בשלש דרגות המסירות לה', "בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך"² – יבוא משיח. הדבר תלוי בעיקר בבטחון הפעיל, אותו אנחנו מדגישים בכל השיעורים האלה.

אחר כך, "פתאום יבוא אל היכלו האדון אשר אתם מבקשים"³, "הנה הנה משיח בא" – מי הוא המשיח שאנחנו רוצים, איך מתייחסים אליו, ואיך גם משתוקקים שהוא ישתקף בתוכי בפנים? בכך עוסק המאמר השלישי, "צדיק יסוד עולם" – הדמות של צדיק-אמת ("זכאי קשוט" בלשון הזהר⁴, וכידוע שפנימיות ספירת היסוד, ה"צדיק יסוד עולם"⁵, היא מדת האמת, כח ההגשמה-האמתה בפועל ממש בנפש) שבא "לתקן עולם במלכות ש-די".

שפלות-בטחון-אמת

זהו הסדר כאן, מהשפלות דרך הבטחון ועד להתגלות – בחב"ד אוהבים מאד את המלה התגלות – המשיח, שהוא נקודת האמת של כל הבריאה. ההתגלות היא

1 **שפלות בטחון אמת** בגימטריא 1332, יהלום 36 36 פעמים (37) = "וידבר אלהים את כל הדברים האלה לאמר", פסוק הכותרת של עשרת הדברות (בפרשת יתרו. הפסוק המקביל בפרשת ואתחנן הוא "אנכי עמד בין הוי' וביניכם בעת ההוא להגיד לכם את דבר הוי' כי יראתם מפני האש ולא עליתם בהר לאמר", משה רבינו בתור ה"ממוצע המחבר" בין ה' לישראל, הנושא של "צדיק יסוד עולם"). והוא עולה ט פעמים **נצח**, מדת משה. **בשפלות בטחון אמת** יש 13 אותיות. האות האמצעית (השביעית מכאן ומכאן, "כל השביעין חביבין") היא האות **ט** של בטחון, אות ה**טוב**, כאשר "טוביה גניז בגוויה" ("וירא אלהים את האור [אורו של משיח] כי טוב [לגנוז, עד שיבוא-יתגלה מלך המשיח]). שאר יב האותיות עולות בגימטריא 1323 = 3 פעמים **אמת**, הכל אמת, הכל צדיק-אמת, הכל התגלות מלך המשיח.

2 שמואל-ב, ו, כב.

3 תנחומא קרח יא.

4 דברים ו, ה.

5 מלאכי ג, א.

6 ח"א נה, א (ובכ"ד).

ה משלי, כה.

אלהים".¹ לכן יחס 'חתך זהב' חוזר הרבה מאד ביחסי האברים בגוף. ה'חתך זהב' הכי כללי בגוף הוא חלוקת "חציו ומעלה" ו"חציו ומטה", כשהחלוקה לפי קבלה היא בטבור². התינוק ברחם ניזון מהטבור, וכשהוא נולד ומתבגר הטבור מחלק ל"חציו ומעלה" ו"חציו ומטה". אם נמדוד, שני החלקים אינם שווים – למטה הרבה יותר מאשר למעלה – אך האברים החיוניים, עיקר האדם, הם מהטבור ולמעלה. מהו היחס? בדיוק חתך זהב. אם האדם גבוה 8 – לא משנה באיזה מדה – מהטבור ולמעלה יש 3 ומהטבור ולמטה 5. זהו יחס מאד יסודי הרמוז במלה **משיח**.

לכך התכוונו בחלוקת שמונת פרקי המאמר. משה רבינו נקרא "איש האלהים"³, וחז"ל מפרשים "מחציו [מהטבור] ולמטה 'איש', מחציו [מהטבור] ולמעלה 'אלהים' [כולו גילוי אלקות, מתוך בטול מוחלט לאלקות]"⁴. חמשת הפרקים הראשונים של המאמר, שסיימנו פעם קודמת, הם עדיין בגדר ה"מחציו ולמטה 'איש'", והיום מתחילים את שלשת הפרקים האחרונים – "מחציו ולמעלה 'אלקים'" – התכל'ס של מימוש הבטחון כדי להביא משיח.

ב. "אהיה אשר אהיה" – מאמונה לבטחון שם הגאולה

אחרי הקדמה זו נתחיל לקרוא בפנים: והנה אמונה ובטחון הם בסוד השם הקדוש, שם הגאולה, "אהיה אשר אהיה"⁵, ראינו בפרקים הקודמים הרבה השוואות

האמונה ובטחון. עכשיו מתחילה התכלית, שלשת הפרקים האחרונים כאן – מה עושים עם הכל? התכלית היא, שוב, שהבטחון יתן לנו את הכח לקיים את הוראת הרבי "עשו כל אשר ביכלתכם להביא את המשיח עכשיו", לא מחר, היום!

חתך זהב

יש רמז מפורסם לגבי המלה **משיח**, בגימטריא 358, אם מתייחסים לספרות (לא כמאות-עשרות-יחידות אלא) כסדרה 8- מתחלק ל-5 ו-3. יש כמה דוגמאות כאלה בלשון הקדש, כמו סוד ה-**זהב** – ז מתחלק ל-ה ו-ב. ב-**משיח** הרמז לא באותיות אלא בספרות. למה 8 מתחלק ל-5 ו-3? זהו 'חתך זהב' – נושא שצריך להילמד במסגרת "חולין על טהרת הקדש" אצלנו. החלוקה הכי חנינית – הכי מוצאת חן לעין – היא לפי חתך זהב. זהו יחס בו משתמשים בכל האמנות ובכל הבריאה – הקב"ה, האמן הגדול, יוצר במעשה בראשית את הדברים הכי יפים כשהיחס בין חלקיהם הוא חתך זהב.

'חתך זהב' יוצר מהסדרה לה אנו קוראים "סדרת **האהבה**" – א ועוד א שוה ב, א ועוד ב שוה ג, ב ועוד ג שוה ה, ג ועוד ה שוה ח. מתחילים מ-1 ו-1 והמספר הבא כל פעם הוא סכום שני המספרים הקודמים. כל סדרה כזו, בה המספר הבא הוא סכום שני המספרים הקודמים – 'סדרה חיבורית' – נותנת את היחס של חתך הזהב, ככל שמתקדמים בסדרה היחס נעשה יותר מדויק. הדוגמה הכי טובה, במספרים עד 10, היא 3-5-8-10, ועוד 5 שוה 8 – הרמז של **משיח**.

מהי הבריה הכי יפה ומושלמת שה' ברא בעולם? האדם, "בצלמנו כדמותנו"⁶, "בצלם

¹ שם א, כז.

² יא שער ההקדמות י, ב ובכ"ד.

³ יב דברים לג, א; יהושע יד, ו.

⁴ יג דברים רבה יא, ד.

⁵ יד תוכן ההערה מהספר מצוטט לקמן בפנים.

ט בראשית א, כו.

גילוי "אהיה" בסמוך לגאולה

[מביאים את רש"י, שהוא "פשוטו של מקרא", שמפרש לפי חז"ל:] "אהיה עמם בצרה זאת (בטחון, מקרוב), אשר אהיה עמם בשיעבוד שאר מלכויות (אמונה, מרחוק)" [למה ה' אמר פעמיים "אהיה"? אף על פי שזהו שם קדוש, פירושו כמו המלה "אהיה" – ה' אומר לבני ישראל (באמצעות משה רבינו) 'אני אתכם', אני אתכם בצרה זו, להוציא אתכם מארץ מצרים, כשם שאני עתיד להיות אתכם בעתיד, בכל שאר הגלויות ושעבוד מלכויות, ובעיקר בשעבוד האחרון, הגלות האחרונה שלנו, לפני ביאת משיח – גם שם "אהיה".¹⁰]

לפי רש"י, ה"אהיה" הראשון הוא עכשיו ו"אהיה" השני לעתיד. כלומר, אני תמיד אתכם, אבל עיקר גילוי שם "אהיה" – לידת כל העם מחדש – הוא לפני גאולה. העם נמצא בגלות, בצרות, וה' פתאום מופיע – אני אתכם בשביל להוציא אתכם מהגלות ולהוליד אתכם מחדש.

למה בהמשך הפסוק כתוב רק "אהיה [פעם אחת] שלחני אליכם?" לא מובא כאן, אבל רש"י מסביר שמשה רבינו טען לקב"ה: למה להזכיר להם עוד שעבוד? היהודים מספיק סובלים, כבר רדו שנים (כמו שנראה) הם בצרת גלות מצרים, ועכשיו בא זמן הגאולה. מספיק, אל תתחיל לספר להם שתהיה עוד גלות, הם לא צריכים לשמוע זאת עכשיו – הדבר רק עלול לערער את הבטחון החזק שעכשיו יוצאים ממצרים. הם לא צריכים לדעת שגאולה זו אינה אמיתית ושלמה, ותבוא עוד גלות אחריה. הקב"ה אומר למשה: טוב, אני מסכים איתך – לך אני

בין אמונה לבטחון. כעת מגיעים לדבר אולי הכי חשוב עד כה – ששני עמודי התווך של עבודת ה', אמונה בה' ובטחון בה', הם השם הקדוש של הגאולה, שהוא גם שם הלידה, לידת העם. כאשר משיח בא כל עם ישראל צריך להוולד מחדש, כמו לפני יציאת מצרים. שם הגאולה – שהוא גם שם הלידה, קשור לאשה-יולדת דווקא – הוא "אהיה אשר אהיה"¹⁰. כשה' התגלה למשה רבינו לראשונה במראה הסנה, "והנה הסנה בער באש והסנה איננו אֶכְלִי"¹⁰, משה שאל – כשעם ישראל ישאלו 'מי שלח אותך, מה שמו?', מה אומר להם? ה' השיב שיאמר "אהיה אשר אהיה" ובהמשך הפסוק נאמר "כה תאמר לבני ישראל אהיה שלחני אליכם", רק "אהיה" אחד.

שם הגאולה אמור להורות לנו איך להביא את הגאולה. כמו שהקדמנו, מתחילים להתבונן ו'לקחת ברצינות' כל מה שלמדנו – נו, מה עושים עם זה? איך מביאים את הגאולה, את המשיח?! – דבר הקשור לשם הגאולה, "אהיה אשר אהיה". תיכף נסביר למה בהמשך כתוב רק פעם אחת "אהיה". חוץ משלש הופעות אלה, שם "אהיה" לא חוזר בתנ"ך. כמה פעמים מופיע שם הוי' – שם העצם, השם הכי מקודש – בכל התורה? כל אחת צריכה לדעת... 1820 פעמים, 70 פעמים הוי', סוד פעמים הוי'. לעומתו, שם אהי' מופיע סך הכל שלש פעמים – בכל התורה וגם בכל התנ"ך. המלה "אהיה" חוזרת הרבה, אבל כשם ה' היא מופיעה רק שלש פעמים, באותו פסוק, שוב, זהו השם שהקב"ה מגלה למשה רבינו איך קוראים לו בהקשר לגאולה.

יז פרש"י עה"פ (שמות ג, יד).

יח תוכן ההערה מהספר מצוטט לקמן בפנים.

טו שמות ג, יד.

טז שם שם, ב.

הצדקניות שרו לילדיהן בעריסה שיר עשר על הגואל שעתיד לבוא, להתגלות, וללהוציא אותנו ממצרים. כעת הענין הופך משיר ערש למציאות, 'הנה זה קורה', בא עכשיו. בטחון הוא מקרוב ואמונה היא מרחוק. זו התוספת, כאן ללשון רש"י – בטחון בגאולה המידית, ואמונה מרחוק שגם אם ח"ו יהיה עוד שעבוד מלכויות, עוד גלות, ה' יהיה עמנו.

אם נדבר במושגים של מקיפים, יש מקיף קרוב ומקיף רחוק – המקיף הקרוב הוא הבטחון והמקיף הרחוק הוא האמונה. אמנם, בטחון אינו רק מקיף קרוב אלא פנימיות ממש, כפי שיוסבר בהמשך, לכן לא נדבר על שני מקיפים, ונסביר שהמקיף (הרחוק) הוא האמונה, וברגע שהוא מופנם – בהרגשה ש'הנה זה קורה' – הוא הופך לבטחון.

"אהיה [בטחון סביל]" "אשר אהיה [בטחון פעיל]"

לפני שנקרא את ההערות החשובות נמשיך למשפט הבא, שמתאים לכך שהפרק מתחיל להיות תכל'ס:
כיום עלינו להמשיך את "מקיף" האמונה של ה"אהיה" השני.

בזמנו משה רבינו אפילו לא גלה להם את ה"אהיה" השני, אלא הסתפק ב"אהיה" של יציאת מצרים, שכבר התממש ב"ה. עדיין צריכים לזכור את ה"אהיה" הראשון, כמו שנסביר, אבל כעת צריכים להגיע ל"אהיה" השני, שעד כה היה אמונה, ולהפוך אותו לבטחון. אמרנו שבמצרים היתה אמונה חזקה במשך 210 שנות הגלות. בגלות שלנו יש הרבה יותר – האמונה שבזכותה תבוא הגאולה קיימה אותנו בגלות כמעט 2000 שנה, מאז חורבן בית שני. כעת, בדומה למה שהיה ביציאת מצרים, צריך להפוך את כל האמונה הזאת לבטחון חזק.

מגלה את כל האמת, האמת לאמתו, "אהיה אשר אהיה", אבל "כה תאמר לבני ישראל", לעם, רק פעם אחת, "אהיה שלחני אליכם", עכשיו אני בא ואני אתכם בשביל להוציא אתכם מארץ מצרים.

אמונה מרחוק ובטחון מקרוב

מה כתוב כאן בסוגריים? שההבדל בהרגשה בלב בין ה"אהיה" הראשון, עכשיו, ל"אהיה" השני, לעתיד לבוא, הוא בדיוק ההבדל בין בטחון לאמונה. הרגשה אמתית של "אהיה עמם בצרה זו" – אני אתכם בצרה ברגע הזה – היא בטחון. כתוב¹ ששם אהיה רומז גם למדת האמת² של ה', כי אהיה פעמים אהיה (21 ברבוע) עולה אמת (441). הרגשת האמת בהבטחת ה' שהוא אתנו – "חותמו של הקב"ה אמת"³ – נוסכת בנפש בטחון, ולא רק אמונה. כמו שנסביר, אמונה היתה להם כל הזמן – החידוש הוא הבטחון.

כלל, "בזכות האמונה נגאלו אבותינו ממצרים"³, ובפרט אמונת הנשים הצדקניות⁴. היינו חזקים באמונה כל זמן הגלות. מה מתחדש לפני הגאולה? ה' רוצה ש'נעבור פאזה', מאמונה לבטחון שהגאולה קרובה לבוא. כך באמת קרה, כאשר משה רבינו בא ובשר על שליחות ה' כתוב "ויאמן העם"⁵ – אמונת העם בגאולה הקרובה לבוא הופכת את האמונה הקודמת שלהם לבטחון במשהו שהולך לקרות בקרוב, לא רק סיפור או שיר ערש. כתוב שבמשך גלות מצרים האמהות

יט אורחות צדיקים שער האמת; מופיע בכ"מ בכתבי האריז"ל.

כ תכלית תהליך שפלות-בטחון-אמת – כאשר הכל אמת – כנ"ל.

כא שבת נה, א; ירושלמי סנהדרין פ"א ה"א.

כב ראה מכילתא בשלח ו; שמות רבה כא, ח ובכ"ד.

כג ראה סוטה יא, ב.

כד שמות ד, לא.

האמונה שלוותה אותנו במשך כל הגלות: האמונה הפשוטה של כל בית ישראל בביאת המשיח [אמונת כל מאמין במשפט]: – "אני מאמין באמונה שלמה בביאת המשיח, ואף על פי שיתמהמה עם כל זה אחכה לו בכל יום שיבוא" – [מה הפשט?] כלומר שהנני מחכה לו ומאמין [עדיין בגדר אמונה]. שיכול לבא בכל יום והלואי שיבוא היום, אך ללא בטחון גמור שודאי יבוא היום)

מהו מקיף של אמונה מרחוק? קודם הכוונה היתה שהדבר רחוק, יקרה בעתיד הרחוק. באמירת "אהיה עמם" עכשיו, אני כבר מתחיל להוציאם ממצרים – "אתחלתא דגאולה", כפי שנסביר – "אשר אהיה עמם" בעוד הרבה זמן, המקיף הרחוק התיחס לזמן רחוק. אבל יתכן מקיף רחוק שאינו אמונה לטווח רחוק דווקא, אלא אמונה בדבר שלא בהכרח יקרה עכשיו – אני מאמין באמונה שלמה שיכול לקרות היום, ואפילו מחכה ומתפלל שיקרה היום, אבל לא בטוח שיקרה היום. החיוב שיקרה היום אינו חלק מהאמונה. זו נקודה מאד חשובה.

הרבי הרבה לדבר על 'עכשיו' – 'משיח נאו' – והדבר עורר התנגדות אצל הרבה רבנים. יש אפילו מושג 'דחיקת הקץ'¹⁰ – 'מה אתה דוחק את הקץ?! תן לה' לפעול לפי סדר הזמנים שלו, בקצב שלו. מה אתה דוחק אותו?! רבים טענו-טוענים – כולנו, מאז ומתמיד, רוצים שמשיח יבוא היום, וגם מאמינים שיכול לבוא היום. דווקא בחב"ד לא אומרים את יג עיקרי האמונה בסוף התפלה בכל בקר, אבל יש הרבה יהודים טובים, יראים ושלמים, שכל בקר אומרים את יג עיקרי האמונה. והעיקר הוא האמונה בביאת המשיח, העיקר ה-יב –

כמו שנראה, בזמן יציאת מצרים הפכו את האמונה בעיקר לבטחון סביל – וודאות שה' אתנו ושהוא הולך בקרוב להוציא אותנו ממצרים. איך? בני ישראל לא עשו יותר מדי, בכלל לא, אבל הם היו בנכונות נפשית להגאל. ה' עשה עשר מכות והוציא אותם ממצרים. אצלנו, אחרי כמעט 2000 שנות גלות – עם אמונה שהגאולה תבוא סוף כל סוף – הגיע הזמן להפוך את האמונה לבטחון פעיל, בו אנחנו מביאים את הגאולה, משתתפים עם הקב"ה. זהו ההבדל בין הגאולות.

כלומר, יחסית הגאולה ממצרים היתה בבחינת הוד, בטחון סביל, והגאולה שלנו בעיקר נצח, בטחון פעיל. לכן, לדוגמה, במאמר "באתי לגני" על הגאולה מדבר הרבי הקודם בעיקר על ספירת הנצח, ומסביר שענינה "בזבוז האוצרות" – שהמלך לוקח את כל אוצרותיו שהיו גנוזים במשך דורות רבים ומבזבז הכל על חיליו כדי שינצחו במלחמה. ה' נותן לנו את כל הגילויים כדי שנביא את הגאולה, מתוך בטחון פעיל – "כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל"¹¹. את הכל מקבלים מלמעלה, אבל – בשונה מגאולת מצרים – הוא נותן לנו די כח כדי שאנחנו, החילים שלו, נפעל להבאת הגאולה.

שוב, עכשיו עלינו להגיע ל"אהיה" השני. אז, הגילוי למשה רבינו, היה מרחוק-מרחוק – אלפי שנים לפני ביאת משיח. ה"אהיה" הראשון אז היה בטחון והשני אמונה. עכשיו, כשממש מתקרבים לקץ המשיח, העבודה היא המשכת ה"אהיה" השני והפיכתו לבטחון, חזק בהרבה מהבטחון שהיה ביציאת מצרים.

משיח חייב לבוא היום!

(מהו ה"אהיה" השני כפי שכתוב בתורה?)

10 כו ראה כתובות קיא, א (עפ"י הגרסה המובאת ברש"י ד"ה "שלא ירחק").

על דבר אחד – אפשר גם באמצע היום, לא רק לפני השינה – האם היום השקעתי את כל הכחות שלי בהבאת המשיח?! כמו שהרבי היה אומר, "קער א וועלט היינט", צריך להפוך את העולם היום, לא מחר. "להפוך את העולם" היינו להכין ולהכשיר אותו ככלי לקבל את הגאולה, את המשיח.

שתי חוויות הכרחיות:

צעקת "עד מתי?" והרגשת "עד דדים"

[אם כן, עבודתנו היום היא המשכת מקיף האמונה של ה"אהיה" השני, לא רק כמקיף קרוב, אלא] ב"פנימיות" הבטחון של ה"אהיה" הראשון [יתכן שזהו תירוץ פנימי להסכמת ה' עם משה רבינו, לומר רק את ה"אהיה" הראשון, כי כשיבוא זמן ה"אהיה" השני יצטרכו להמשיכו בפנימיות, בדוגמת ובאמצעות ה"אהיה" הראשון]. [לבטוח ודאי שהגאולה השלמה קרובה לבא – [כלשון הפסוק בתהלים, שאומרים בקבלת שבת]: "כי בא כי בא"^כ [כאן אין משמעות הכפל שאחד מקרוב והשני מרחוק, אלא להיפך – הדגשה שבא עכשיו, היום, לא בעתיד אלא בהנה].

מה הולך בראש שלי? איך אני יכול להיות כל כך בטוח שמשיח ממש קרוב לבוא עכשיו? ההרהור שלי עובד בשני כיוונים הפוכים גם יחד:

– כי כשל כח הסבל מחד גיסא [אי אפשר יותר לסבול את הגלות. הראשון בארבעה לשונות של גאולה, לפי הסדר, הוא "והוצאתי אתכם מתחת סבלת מצרים"^כ. גדולי הצדיקים^ל הסבירו שאוציא אתכם מהכח

שגם הפך לניגון חסידי – בו אומרים "ואף על פי שיתמהמה עם כל זה אחכה לו בכל יום שיבוא". הרבי הסביר, וכולם יסכימו, שאין הפירוש שבכל יום אני מחכה שיבוא עוד אלף שנה, אלא מחכה שיבוא היום, אבל רק מחכה, ללא תחושה שהמשיח חייב לבוא היום – "אף על פי שיתמהמה עם כל זה אחכה לו בכל יום שיבוא [היום]", אני רוצה ומחכה שיבוא היום, אבל אין הכרח שכך יקרה.

הרבי הפך זאת לאמונה שהמשיח חייב לבוא היום – זהו כבר בטחון חזק, לא רק אמונה. כמסופר בגמרא^כ – ומבואר באריכות בפרקים הבאים – שרבי יהושע בן לוי שאל את המשיח מתי יבוא והוא ענה "היום!". כאשר עבר היום והוא לא בא ריב"ל חשב שהמשיח שקרן ואלהיה הנביא נזקק לתרץ לו – נשאר זאת ללימוד הפרק הבא. בכל אופן, משיח אומר "היום", צריך בטחון שהוא אכן יבוא היום, לא מחר – אבל נדרש בטחון פעיל, בטחון שבבחינת "בכל מאדך" (כנ"ל), כדי שהדבר יקרה. זהו החידוש של הרבי, שלא כולם מסכימים עמו שצריך לנסוך בלב בטחון גמור שודאי משיח יבוא היום. האמונה מסתפקת ברצון וציפיה שיבוא היום. ברגע שהוא חייב לבוא היום, והדבר גם תלוי בי – זהו בטחון פעיל. אפשר לומר שהוא חייב לבוא היום בבטחון סביל – משה רבינו מבטיח שהוא יבוא, כמו אז, ואני מקבל זאת. אבל אצלנו הבטחון צריך להיות בבחינת "בכל מאדך", התאמצות חזקה והשקעת כל כחות נפשו במבצע הבאת המשיח, כדי שיבוא היום. זהו יסוד היסודות כאן.

ידוע שלפני השינה יהודי עושה חשבון נפש: מה עשיתי היום – מצוות או חלילה עבירות? מבשורת הרבי צריך לעשות חשבון נפש רק

כח תהלים צו, יג.

כט שמואל, ו, י.

ל ראה קול מבשר ח"א פרשת וארא; קדושת לוי פרשת בא ד"ה "או יבואר כה אמר ה' כחצות הלילה"; שפת אמת בביאור הפסוק "והוצאתי אתכם מתחת סבלת מצרים". ובכ"ד.

כז סנהדרין צח, א.

מדברים על רווק ורווקה – איני יכולה לסבול עוד רגע להיות רווקה – ועם זאת פתאום יש הרגשה ש'הנה זה קורה' כי עת דודים הגיעה. הגאולה נקראת "עת דדים" – "אתה תקום תרחם ציון כי עת לחננה כי בא מועד"¹⁷. פסוק חשוב, שיש לנו ניגון עליו – ודאי אתן מכירות. מנהג אנ"ש בזמן האחרון גם לשיר אותו תחת החופה. זו תחושה של כלה.

כדי שההרגשה שמישיח חייב לבוא היום תהיה אמיתית צריך את שני הדברים יחד. מצד אחד, אי אפשר לסבול את המצב יותר, אפילו שניה אחת. מצד שני, מרגישים ה"עת דדים". הרבי אמר לצעוק "עד מתי?!", לכאורה הפסוק של "עד מתי" הוא בדיוק הדבר הראשון – 'איני יכול לסבול את המצב יותר, עד מתי?!' – אבל הסוד ש"עד" ראשי תבות "עת דדים", עת דודים הגיעה. בעת דודים אנחנו הכלה – לא רק החתן מתחתן, אלא גם הכלה, ואדראב, היא העיקר.

"זכו' אחישנה"

מכח ה"זכר ליציאת מצרים"

[אם עת דודים הגיעה, הכלה מתעוררת במלוא המרץ וההתעוררות לעשות כל אשר ביכלתה לגמור את השידוך בכי טוב:] ברצון עז לפעול את חלקנו אנו בשלבי תהליך הגאולה בבחינת "זכו – אחישנה"¹⁸ דוקא [תלוי בנו. מהו ה"זכו"? שעם הבטחון הפעיל שלנו אנחנו עושים כל אשר ביכלתנו, ובכך גופא מחישים את הגאולה.]]

[אז נזכה לקיום הפסוק במיכה הנביא. כמה שוה מיכה? בטחון – כנראה שהוא נביא של בטחון. הוא אומר את פסוק ההבטחה:]

הנפשי לסבול עוד רגע את גלות מצרים. כשמגיע הרגע שאי אפשר לסבול יותר – זהו זמן הגאולה. זו גם משמעות הפסוק "כשל כח הסבל"¹⁹ – אי אפשר לשאת יותר, כמו סבל הכושל תחת משאו הכבד].

הרבי צעק 'מישיח נאו', ואנחנו מנסים להבין מה הולך בראש בצעקה כזו. אפשר לצעוק כל מיני סיסמאות, מהשפה ולחוץ – אבל הן לא שוות הרבה (כמו שהרבי עצמו אמר בשיחה המפורסמת של כ"ח ניסן). כדי שנצעק באמת עלינו להרגיש שני דברים: הראשון, תחושה שאי אפשר לסבול עוד רגע את הגלות. איך חסיד יאמר זאת? 'איני יכול לסבול עוד רגע את העלם והסתר האלקות', את ה"אכן אתה אל מסתתר"²⁰ ואת "אסתר מן התורה מנין? 'ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא'²¹ הסתר כפול ומכופל. כעת הולכים לקרוא להיות מגלת אסתר – גילוי ההסתרה. כשההסתר כפול כבר אי אפשר לסבול – זהו סימן שהגאולה קרובה. מאחד שיכול לסבול את המצב – יש לנו מדינה וכו' – לא יצמח משיח, אין בטחון פעיל בביאת משיח. צריך קודם כל לא לסבול את המצב הנתון.

ומאיך גיסא [הדבר השני בדיוק הפוך:] תחושת ביאת עת דודים מתעוררת בקרבנו [כמו בחור ובחורה שמגיעים לפרקם ויש התאהבות, כמו יעקב ורחל אמנו – יש 'אהבה ממבט ראשון' ויש הרגשה שהגיעה "עת דדים"²². ממש דבר והיפוכו שצריך להרגיש יחד בראש. מחד, לא יכול לסבול זאת יותר. אם

לא נחמיה ד, ד (ראה גם מאמר בשם זה במלכות ישראל ח"ב).

לב ישעיה מה, טו.

לג דברים לא, יח.

לד חולין קלט, ב.

לה ראה תו"א קיט, א (מפע"ח שער הפורים פ"ה).

לו יחזקאל טז, ח.

לז תהלים קב, יד.

לח סנהדרין צח, א.

אבל גם בשרש **זכר** ה-ר היא "לתפארת הלשון"^{מב} ועיקר השער הוא **זך**. כל המצוות שלנו הן "זכר ליציאת מצרים", ואם זוכרים טוב זוכים שהאמונה תהפוך לבטחון, כמו אז וביתר שאת. זהו הקשר בין "זכו 'אחישנה'" ל"זכר ליציאת מצרים". אם כן, בשביל להביא את הגאולה באופן של "זכו 'אחישנה'" צריך לזכור הרבה את יציאת מצרים.

בזכות ההתקשרות לזכרון הבטחון שהיה לנו בזמן יציאת מצרים – [איך בא אז הבטחון לידי ביטוי? מעבר ל"ויאמן העם" לבשורת הגאולה מפי משה – כשהאמונה הפכה להרגשה שהגאולה קרובה, בטחון סביל – כתוב ביציאת מצרים:] "לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה"^{מג} [פסוק בתחלת ירמיהו. בתחלת הפסוק גם מופיע זכרון – "זכרתי לך חסד נעוריך אהבה כלולתיך". ה' זוכר תמיד את מסירות נפשנו לצאת למדבר, ללכת אחרי בארץ לא זרועה, כמו כלה אחרי החתן שלה, מתוך אהבה רבה והתעוררות עת דודים. ה' זוכר זאת, וגם אנחנו צריכים לזכור, ואז הופך להיות "זכו 'אחישנה'"]. – שבזכות זו זכינו [אז] לנסים גלויים, גלוי שם הוי' ב"ה שלמעלה מן הטבע לגמרי^{מז} [תיכף נלמד את ההערה שמשבירה מה הכוונה], כך נזכה להגיע לבטחון גמור בביאת המשיח "נאו". ובבא הבטחון באה "אתחלתא דגאולה"^{מח} [הבטחון אצלנו הוא עצמו תחלת הגאולה], ועל כן [היות שהבטחון גם בזכות ה"זכר ליציאת מצרים", זכרון הבטחו בה' ומסירות הנפש ללכת אחריו שהיו אז], תזכה יציאת מצרים להיזכר [להיות בתודעה שלנו תמיד].

מב לשון הראשונים והמדקדקים. ראה ר"ן נדרים לז, ב; מנחת שי במדבר יב, יד.

מג ירמיה ב, ב.

מד תוכן ההערה מהספר מצוטט לקמן בפנים.

מה תוכן ההערה מהספר מצוטט לקמן בפנים.

"כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות"^ט. מה הפסוק רוצה לומר? למה צריך להשוות את הגאולה העתידה לגאולת מצרים? לפי הפירוש בחסידות^נ, הפסוק מלמד שנפלאות הגאולה העתידה – גאולת משיח, שצריכה לקרות עכשיו – הן "אראנו נפלאות" גם ביחס לכל הנסים והנפלאות שהיו ביציאת מצרים, 'פלאי פלאות'. בכל אופן, רואים שיש זיקה בין הגאולה העתידה לגאולת מצרים (עם כל היות הגאולה העתידה מופלאה יותר ויותר מיציאת מצרים).

מכיון שגאולת משיח נפלאה הרבה יותר מגאולת מצרים, יש מחלוקת בחז"ל^{מא} האם אחרי ביאת המשיח עדיין נזכור גם את גאולת מצרים. ההלכה היא שכן – יציאת מצרים תהיה טפלה, אך עדיין צריך לזכור אותה. כאן יש הסבר פנימי לכך – המעבר לבטחון בגאולה הנוכחית הוא בזכות זכרון יציאת מצרים. כלומר, כשמגיע זמן ה"אהיה" השני, ורוצים להפוך את האמונה בגאולה לבטחון, צריך לזכור היטב את ה"אהיה" הראשון – איך במצרים האמונה המצטברת שלנו, במשך 210 שנים, הפכה לבטחון – כדי שגם אצלנו יקרה אותו הדבר, והאמונה שהצטברה במשך אלפים שנה תעבור פאזה. באמת האמנו, "אני מאמין באמונה שלמה בביאת המשיח", אבל עכשיו צריך להפוך את האמונה לבטחון, ואפילו יותר מהבטחון שהיה ביציאת מצרים – לא רק בטחון סביל אלא בטחון פעיל, שהוא העיקר.

לא כתוב כאן בפירוש, אבל נשים לב ששתי המלים "זכו" וזכרון הן מלשון זך, להזדכך. בפירוש כתוב ש"זכו" לשון הזדככות,

לט מיכה ז, טו.

מ אוה"ת נ"ך עה"פ עמ' תפז-תפז; יהל אור לתהלים פ"מ ע' קנד.

מא ברכות יב, ב (ובירושלמי שם פ"א ה"ו).

הראשון לאחרון. אם הדילוג כולל את היעד, "עד ועד בכלל", הוא כבר נקרא דילוג כולל. לפעמים מחשבים גם את שני הצדדים, ממספר עד מספר כולל שניהם – מ-75 עד 102 יש **כח** מספרים – זהו דילוג מקיף. הדגשנו כאן את 26 כי כולנו יודעים שהוא שם הוי', סימן שיש בטור הזה כח מסוים של שם הוי', כאשר כל פעם קופצים על 26 מספרים.

בהגיון פשוט, ההפרשים הם תמיד 27 – כדי לחשב את המסר הבא/הקודם צריך להוסיף/לחסר 27. מה המספר לפני 75? 48. ומה לפניו? 21. המספר ההקודם הוא כבר שלילי, מינוס, לכן איננו מחשיבים אותו כעת. הטור הלינארי החיובי, שנותן **בטחון ואמונה**, מתחיל מ-21, סוד שם **אהיה**. לכן כתבנו הערה זו כאן, במקום בו מבואר שאמונה ובטחון רמוזים בשם הגאולה "אהיה אשר אהיה". הסדרה הפשוטה ביותר שנותנת גם **אמונה** וגם **בטחון** מתחילה משם **אהיה** וכל פעם מדלגת על שם הוי' – יש פה קשר בין שם אהי' לשם הוי'.

אמונה ובטחון בארבע רמות המספר

נראה עוד משהו יפה: **אמונה** במספר קטן גם שוה בדיוק 21. כלומר, סדרה זו מתחילה מ-**אמונה** במספר קטן – שם **אהיה** הוא **אמונה**. נעשה עוד חשבון: כמה שוה כל הבטוי "**אהיה אשר אהיה**" במספר קטן? בדיוק 30. כמה שוה **בטחון** במספר קטן? גם 30. כלומר, במספר קטן **בטחון** שוה את כל הבטוי "**אהיה אשר אהיה**", ו-**אמונה** במספר קטן שוה **אהיה** במספר הרגיל. אם כן, יש בשם "אהיה אשר אהיה" רמזים יפים גם לאמונה וגם לבטחון. בין המספר הרגיל, הגימטריא הרגילה, שנקראת בספרי הקבלה 'מספר הכרחי', למספר הקטן, יש עוד סוג חישוב – 'מספר סדורי', בו מחשבים כל אות לפי מיקומה

אף לימות המשיח¹⁰ [כפי שאומרים בהגדה של פסח – מצוטט כאן בהערה י. גם בימות המשיח אנחנו זוכרים את יציאת מצרים, כי בגאולה האחרונה ה"זכר ליציאת מצרים" פעל אצלנו את הבטחון, החזק והפעיל, בביאת משיח].

ג. רמזי אמונה ובטחון

הסדרה הלינארית של אמונה ובטחון

נחזור להערות שלא קראנו. הערה א בפרק היא חשבון יפה. כל המאמר עוסק אמונה ובטחון, וכעת מקשרים זאת גם לשם יציאת מצרים, "אהיה אשר אהיה":

כאשר נבנה טור חשבוני [ב'טור לינארי' יש הפרש קבוע בין מספר למספר בסדרה. בסדרה ריבועית (או סדרה בחזקה יותר גבוהה) הדילוגים עצמם משתנים לפי סדר קבוע, אבל אם הדילוג קבוע זו סדרה לינארית בלועזית, הסדרה הכי פשוטה].

נתבונן בשני עמודי התווך שלנו, **אמונה ובטחון** – בגימטריא 102 ו-75 – כאשר עושים מהם טור לינארי: על כמה מספרים עלי לדלג ביניהם? ההפרש הפשוט בין **אמונה** ל-**בטחון**? הוא 27, אבל במונח 'דילוג' הכוונה, פעמים רבות, לסכום המספרים עליהם דלגתי, כלומר, למספרים שבין הקטן והגדול, בלי לכלול אותם עצמם. בהפרש של 27 בין **אמונה** ל-**בטחון** נכלל **אמונה**, המספר האחרון, אבל הקפיצה- הדילוג – כמו משיח, "קול דודי הנה זה בא מדלג על ההרים מקפץ על הגבעות"¹¹ – היא על 26 המספרים שביניהם, אחד פחות. 102 הוא כבר היעד, וכאן סופרים "עד ולא עד בכלל" – 76, 77, 78 וכו' עד 101 – 26 מספרים. זהו דילוג פנימי, בו מונים את המספרים שבין

מו "... כל ימי חייר, להביא לימות המשיח". ברכות יב, ב. מז שה"ש ב, ח.

אמונה	בטחון		
102	75	מספר הכרחי	אצילות
39	39	מספר סדורי	בריאה
21	30	מספר קטן	יצירה
3	3	מספר קטן מספרי	עשיה

רמזי סדרת אמונה ובטחון

נמשיך בהערה:

ע"פ ה"דלוג" מבטחון (עה) לאמונה (קב) – "דלוג פנימי" של כו, שם הוי" ב"ה – תהיה ראשית הטור אהיה, והוא יכלול [בהמשך] את יוסף וכן משה (וכן עקיבא, אליעזר, שמשון ועוד), [הופעת יוסף ומשה בטור רומזת לפסוק: בסוד "ויקח משה את עצמות יוסף עמו"^{נא}] אחד הפירושים^{נב} הוא שמשה לוקח את עצמות יוסף בשביל מדת הבטחון. כי, כפי שלמדנו כמה פעמים^{נג}, יוסף הצדיק הוא המצטיין בכל התורה בבטחון עצמי מתוקן^{נד}.

נא שמות יג, יט.

נב ראה שיעור אמונה ובטחון 14 פ"ב.

נג אמונה ובטחון 11 פרקים ג-ד; אמונה ובטחון 12 פ"א; אמונה ובטחון 14 פ"ב.

נד אמונה-בטחון הם בסוד אש-להבה – "והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה" (עובדיה א, יח). אש ראשי תבות אמונה שלמה. בחינת יעקב, עמוד התורה, היינו סוד בית דין השופט לפי משפטי התורה ודין אמת לאמתו ("תתן אמת ליעקב"). יוסף, היסוד, המכונה "שליח", היינו שליח בית דין. בית הדין עצמו ושליח בית הדין הם בסוד "תלדות יעקב יוסף" (בראשית ל, כה), "גופא ובריתא חשבינן חד" (זהר ח"ג רכג, ב ובכ"ד; ע"ח של"א פ"ג). יוסף הוא בחינת בטחון, והיינו בטחוננו המלא של השליח בצדקת פסק בית הדין. זהו סוד "שופטים ושטרים תתן לך גו" (דברים טז, יח), שופט בחינת אמונה ומבצע את המשפט בחינת בטחון.

"אהיה אשר אהיה" במספר קטן = 30, ל (במספר הכרחי) = בטחון במספר קטן. והוא ה-ל של שם א-ל-א ראשי תבות אש להבה (היינו סוד כתר דאלב"ם, אל – השרש העליון בכתר דחכמה של אמונה ובטחון. בפשטות שם א-ל הוא אמונה, כמו שכתוב "אל אמונה ואין עול גו", אך ה-ל שבו היא שרש הבטחון שבאמונה, ודוק). אמונה-בית דין-אש, בטחון-שליח בית דין-להבה = 1820, סוד פעמים הוי" כו. רק היחיד של בית דין שליח בית דין = 1300, 50 פעמים הוי' (הממוצע שלהם – סוד הממוצע החבר בין ב"ד לשליח ב"ד – עולה 650, כמו באור סודו במ"א). אמונה-אש-בטחון-להבה = 520 = 20 פעמים הוי'. ביחד – כן פעמים הוי', 1820, ודוק.

באלף-בית, לפי הסדר מ-1 עד 22. אמונה במספר סדורי שוה 39, שבמספר הרגיל הוא טל, "הוי' אחד" (ב"הוי' אחד" כל האותיות הן עד י, ולכן הוא שוה 39 גם במספר סדורי). כמה שוה בטחון במספר סדורי? גם 39. דווקא במספר סדורי אמונה ו-בטחון שוים. תופעה יפה, שכבר הזכרנו בכמה שיעורים^{נח}. במספר הרגיל אמונה יותר מבטחון, אבל במספר סדורי – צמצום ראשון – הם בדיוק שוים, טל-טל, "הוי' אחד"-"הוי' אחד". במספר קטן בטחון הוא 30 ו-אמונה 21 – מתהפך, בטחון גדול מאמונה. אחר כך, אם מצמצמים אותם עד מספר קטן מספרי אחרון, הכל מצטמצם ל-3, כל אחד הוא 3 ("שלשה מי יודע... שלשה אבות" – את האמונה והבטחון יורשים מהאבות, וכן בסוד "תלת קשרין מתקשראן דא בדא ישראל אורייתא וקוב"ה"^{נט}).

ארבע הרמות האלה הן כנגד אבי"ע^{נז} – המספר ההכרחי של המלה בעולם האצילות, מספרה הסדורי בעולם הבריאה, מספרה הקטן בעולם היצירה ומספרה הקטן המספרי בעולם העשיה. ירידה של כל עולם היא צמצום: באצילות אמונה היא 102, החשבון הרגיל; בבריאה היא 39; ביצירה 21; ובעשיה 3. מה לגבי בטחון? באצילות 75; בבריאה כבר 39 – בדיוק כמו אמונה; אחר כך עוד צמצום, דווקא בעולם היצירה היוצרות מתהפכות, ו-בטחון עולה 30 שמעל 21; בעולם היצירה, בו הרגש, הבטחון חזק מהאמונה; בעולם העשיה שוב 3, הם שוים. אפשר לעשות הרבה חשבונות יפים כאשר בודקים מלה בארבעת העולמות, כשכל פעם הצמצום הוא יותר גדול. ולסיכום:

מח אמונה ובטחון 7 פ"ב; אמונה ובטחון 12 פ"ג.

מט עפ"י זהר ח"ג עג, א.

נ ראה סוד ה' ליראוי כללי השערים פ"ז (ושיעורים בסוד ה' שם).

זו אשר אהיה עמם בשעבוד שאר מלכויות", בטחון מקרוב ואמונה מרחוק (שכעת הגיעה הזמן לעשות גם אותה קרובה):

ידוע בספה"ק שג' תבות "אהיה אשר אהיה" מרמזות לג"ר, כח"ב [כתוב ששלש המלים "אהיה אשר אהיה" הן כנגד שלש הספירות הראשונות, אך לא תמיד כתוב באיזה כיוון – מלמעלה למטה, כתר-חכמה-בינה, או שמא מלמטה למעלה, בינה-חכמה-כתר]. נמצא [לפי שני הפירושים] ששני השמות "אהיה" הם בכתר ובבינה [ה"אשר" הוא תמיד באמצע, בחכמה]. ולפעמים מבואר בדא"ח דהיינו בכתר ובבינה דעתיק [בפנימיות הכתר], ודוק [פחות משנה לנו כרגע].

לפי פרש"י, ע"פ חז"ל, "פשוטו של מקרא", שפנימיות סודו מתבאר בפרק זה [כל הפרק התייחס לאופן בו רש"י מפרש, שה"אהיה" הראשון הוא על הגאולה הקרובה והשני על הגאולה הרחוקה – הראשון בטחון (מקרוב) והשני אמונה (מרחוק)]. למדנ¹⁷ שרש הבטחון במוחין הוא הבינה. אם כן, ה"אהיה" הראשון – "אהיה עמם בצרה זו", בטחון בגאולה מקרוב – שייך לבינה. מכיון ש"בינה יתרה נתנה באשה יותר מבאיש"¹⁸, יש כאן שייכות לנשים צדקניות בזכותן יצאנו ממצרים. אבל האמונה ב"אהיה" העתידי באה בנפש מהכתר, מקיף רחוק – אמונה, רדל"א, המדרגה הכי גבוהה בכתר. אם כן, לפי "פשוטו של מקרא" ברש"י ה"אהיה" הראשון הוא הבינה והשני הוא ה"כתר". הסדר הוא מלמטה למעלה, דהיינו שה"אהיה" הראשון מכוון כנגד הבינה (מקום גלוי הבטחון – כי בו ישמח לבנו כי בשם קדשו בטחנו)¹⁹ [כפי

משה, שבפני עצמו הוא אמונה, לקח את עצמות יוסף כדי לזכות לבטחון הנחוץ להבאת הגאולה].

סכום כל הטור [מ-אהיה] עד משה עולה **טל (אמונה, בטחון, משה במ"ס)**, פעמים **אין (תענוג במ"ס)** וד"ל [הכחות הנפשיים שכנגד שני הראשים העליונים של הכתר – שניהם בפרצוף עתיק, פנימיות הכתר – הם אמונה ותענוג. אמונה במספר סדורי היא **טל ו-תענוג** הוא **אין**, וכשמכפילים אותם מקבלים את כל הטור מ-אהיה עד משה].
הערה זו היתה שעשוע של גימטריא.

ד. גאולת מצרים בזכות האמונה; הגאולה העתידה בזכות הבטחון "אהיה אשר אהיה" – מלמטה למעלה ומלמעלה למטה

נסתכל בהערה ג, שמתייחסת לפירוש רש"י על "אהיה אשר אהיה" – "אהיה עמם בצרה

ה"כן" הראשון בתורה, "הכל הולך אחר הפתיחה", הוא "ויהי כן" בעשית הרקיע ביום שני של מעשה בראשית. "ויהי כן" = **לא כן** – "לא כן עבדי משה" (במדבר יב, ז), סוד "**לא, תרצח**" (= 729, **קרע שטן**) = "**הבערה ללאו יצאה לחלק יצאה**", כפי שנתבאר ב"טעם מצוה" ויקהל ש"ז) לפי פירוש זהר (ח"ב צג, ב). יום שני הוא מדת הגבורה, מדת הדין, והרקיע סוד אמא ד"מינה דינין מתערין" ("חז"ב קעה, ב; ע"ח ש"ג פ"ח). ביום אחד נאמר "ויהי אור" מצד החכמה והחסד. **אור-כן** היינו **רז-סוד = זרע**, כמבואר במ"א. והנה, המלה "כן" היא התבה ה-**כח** של יום שני. ביום אחד יש **בן** תבות, נמצא ש"כן" היא התבה ה-80 בתורה (והסימן: **כנף, כנף**). שני הפסוקים הראשונים של התורה – "בראשית... הארץ" – 28 אותיות, "והארץ... המים" – 52 אותיות, תופעה יפהפיה של "חותם המתהפך" בין אותיות לתבות – שני הפסוקים הראשונים כנגד שני הימים הראשונים עד "כן".

אש להבה = 343, סוד "**גשם** נדבות" (יחוד מים ואש), 7 בחזקת 3 כו' = "**ויאמר אלהים**" של עשרה מאמרות של מעשה בראשית. ה"אור" של "ויהי אור" היא התבה ה-**זך** בתורה (אור זך), ה"כן" התבה ה-**כח** של יום שני, **כח** – 7 במשולש, **זך-כח** = 55 = 10 במשולש (7 במשולש הוא נקודה אמצעית של 10 במשולש כנודע).

והנה, רבי אברהם אבולעפאי מסביר ש-**כז** ראשי תבות **כף** זכות (היינו ה"אור" של יום אחד, חסד) ו-**כח** ראשי תבות **כף** חובה (הדין-הענשה) של יום שני!

נה אמונה ובטחון 20.

נו נדה מה, ב.

נז תהלים לג, כא.

העיקר תלוי באיזו זכות ועבודה פנימית זכו בני"ל ל"אהיה עמם וכו'". ביציאת מצרים עיקר הזכות היתה [לא מצד הבטחון אלא] מצד האמונה הפשוטה במשך רדו שנות הגלות [שהאמהות שרו לילדים שירי ערש שמישיח בא. עד כאן הסברנו שהאמונה של 210 שנה הפכה להיות בטחון מקרוב, אחרי ששמעו את בשורת הגאולה מפי משה. אך אפשר לפרש שה"אהיה" הראשון הוא האמונה שהאמינו כל משך ה-210 שנים, עליה כתוב "בזכות האמונה נגאלו אבותינו ממצרים". אם כן, ה"אהיה" הראשון של יציאת מצרים הוא אמונה, ואמונה היא כתר,]. כדלקמן בפנים [בפסקה הבאה].

[ואיך נפרש את ה"אהיה" השני?] אך לע"ל עיקר הזכות תהיה מצד הבטחון החזק המתבטא במעשה בפועל להחיש את הקץ וד"ל [כפי שעוד יוסבר בהמשך].

את כל הנתונים כבר אמרנו, השאלה איך לחבר את המרכיבים. אפשר בהחלט לומר שבזכות האמונה באה גאולה מצרים. הדבר שייך גם להבדל שאמרנו – ולא כתוב כאן – בין הבטחון הסביל לבטחון הפעיל. היות שזכות הגאולה ביציאת מצרים היתה האמונה 210 שנה, הבטחון היה מטעם האמונה ובדומה לה – בטחון סביל. אבל הזכות של משיח היא הבטחון בעצם, בטחון פעיל – "עשו כל אשר ביכלתכם". אפשר היה לומר גם על משיח, שיבוא בזכות 2000 שנות אמונה – שיהודים לא אבדו את אמונתם במשך 2000 שנה. אבל כעת אומרים יותר קיצוני – יפה מאד, באמת האמונה החזיקה אותנו 2000 שנה, אבל לא בזכותה יבוא משיח. אפשר לפרש שבזכות האמונה שהיתה במצרים – בא אז משיח. ברגע שמשה רבינו אמר את ה"אהיה" הראשון – האמונה הפכה לבטחון סביל. אבל זכות משיח אינה שהחזקנו מעמד עם

שלמדנו בפרק הקודם.]) ואילו ה"אהיה" השני מכוון כנגד הכתר (אמונה פשוטה – מקיף הרחוק – [איך אני יודע שאמונה היא מרחוק? פסוק חשוב, שלא היה כתוב בפנים]: "עצות מרחוק אמונה אמון"^{נח} [אמונה היא עצה מרחוק. שייך לשנה זו, תשע"ט, תהא שנת עצה טובה. העצה היא "מרחוק", אך כדי שתהיה טובה – בטחון אותיות "חן טוב"^{נט} – צריך להפוך אותה ל'מקרוב'].) אך בדרך כלל בספה"ק הסדר הוא מלמעלה למטה, ה"אהיה" הראשון בכתר והשני בבינה,

זו דוגמה חשובה ויפהפיה להבדל בין נגלה לנסתר: לפי הנגלה – פירוש הגמרא המובא כאן ברש"י – הסדר הוא מלמטה למעלה, פשוט. אבל לפי נסתר, כמפורש בדרך כלל בספרי הקבלה עצמם^ס, הסדר הוא מלמעלה למטה. כלומר, נסתר הוא אור ישר ונגלה הוא אור חוזר.

השלמת שני הפירושים

יש כלל גדול, שהרבי חוזר עליו הרבה פעמים, שכאשר יש פירושים שונים – ואפילו הפוכים – לאותו פסוק בתורה, הם חייבים להיות קשורים אחד לשני, הם לא סותרים, ואדרבא, הם משלימים. איך אפשר לקחת את פירוש הקבלה, ששם "אהיה" הראשון הוא בכתר-אמונה והשני בבינה-בטחון, ובכל זאת להתאימם לדברי רש"י וחז"ל – שה"אהיה" הראשון הוא גאולת מצרים והשני הוא הגאולה העתידה? כפי שכתוב כאן (ובעצם כבר הסברנו):

והיינו שעל פי הסוד (הפרוש בספה"ק)

נח ישעיה כה, א.

נט חיים והשלום (מהבן איש חי) לתהלים ז, ג; בן יהוידע לביצה טז, א. ראה לקמן פ"ז (עמ' פג), ובכ"ד.

ס קהלת יעקב ערך 'אהיה' בשם התקו"ז (אך בלקו"ת שמות הסדר הוא מלמטה למעלה).

... והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים... וידעתם כי אני הוי'... (שם ו-ז) [תחלת וסיום לשונות הגאולה הם "והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים" ו"ולקחתי אתכם לי לעם וידעתם כי אני הוי'". מתי ה' לוקח אותנו? במתן תורה¹⁰, "כי לקח טוב נתתי לכם"¹¹. מה ש"לא נודעתי להם" מתגלה לכם בסוף יציאת מצרים, במ"ת - ההתגלות של שם הוי' האמתי, "וידעתם כי אני הוי'".]

ועפ"י פרש"י: "לא הודעתי אין כתיב [שהרי שם הוי' כן מופיע אצל האבות]. אלא נודעתי [עם ג, לשון נפעל]. - לא נכרתי להם במדה אמיתית שלי וכו'" [שהרי הבטחתי להם להוציאם ממצרים ולא עשיתי זאת עדיין. זהו ההסבר לפי רש"י בפשט, אבל בפנימיות הכוונה שהיה גילוי שם הוי' דלתתא, אבל לא גילוי עצמי של שם הוי' דלעילא:]

מבואר בדא"ח ששם הוי' שנגלה לאבות היה שם הוי' דלתתא אשר הוא מקור להתהוות העולמות, דהיינו הוי' מלשון מהוה העולמות [כתוב בתניא, בשער היחוד והאמונה¹², ששם הוי' הוא לשון מהוה - פירוש י-ה-ו-ה. ה-י, שלכאורה על שם העתיד, היא הרבה פעמים פעולה תמידית, כמו "ככה יעשה איוב"¹³ - כתוב "יעשה", והכוונה שעושה כך בקביעות. ככה מסבירים לגבי פשט שם הוי', שה' מהוה את העולמות כל הזמן, כל רגע תמיד, "המחדש בכל יום - ובכל רגע - תמיד מעשה בראשית"¹⁴. זהו שם הוי' דלתתא, שלפי ההסבר כעת יש לו פירוש - לשון התהוות. את אותו שם האבות קבלו וידעו. אדרבא, הם עבדו את שם הוי' הזה - המהווה את

אמונה אלפים שנה - חיוני, אבל לא הזכות בה תלויה ביאת המשיח - אלא בזכות שלפני ביאת משיח עוברים לבטחון פעיל, "עשו כל אשר ביכלתכם". לפי זה, ה"אהיה" הראשון, של יציאת מצרים, הוא כתר, וה"אהיה" השני, שהוא בטחון פעיל, הוא בינה. זהו הפירוש על פי הקבלה, מלמעלה למטה. הפירוש לפי הפשט הוא מלמטה למעלה - בזמן יציאת מצרים היה בטחון קרוב וביאת משיח היתה בגדר אמונה, לעתיד הרחוק.

ה. גילוי שם הוי' דלעילא ביצירת מצרים

שם הוי' דלתתא ושם הוי' דלעילא

הערה ח בפרק עוסקת בגילוי שם הוי' ב"ה, ממנו נמשכו ביציאת מצרים הנפלאות שלמעלה מן הטבע לגמרי. בתחלת פרשת "וארא", לפני ארבעת לשונות הגאולה, כתוב "וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב באל שדי ושמי הוי' לא נודעתי להם"¹⁵. הרמב"ן מסביר שכל נפלאות מצרים הם שידוד הטבע, שלא התגלה לאבות, והתגלה רק בנסי יציאת מצרים, ועוד יותר כאשר ה' אמר בהר סיני "אנכי הוי' אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים"¹⁶. "בשמי הוי' לא נודעתי להם" אין הכוונה לשם הוי' של בריאת העולם, אותו ידעו האבות, אלא לשם העצם של ה'. חשוב בשבילנו להבין זאת, והדבר מוסבר כאן בהערה ח:

ככתוב [בתחלת פרשת "וארא", לפני ארבעת לשונות הגאולה]. (שמות ו, ב-ג): "וידבר אלהים אל משה ויאמר אליו אני הוי' וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב באל שדי ושמי הוי' לא נודעתי להם". אך עתה

סג ראה ספורנו עה"פ.

סד משלי ד, ב.

סה פ"ד.

סו איוב א, ה.

סז ברכת "יוצר אור".

סא שמות ו, ג.

סב שם ס, ב.

פלאים, יפהפה, אפשר להבין שהציר שצייר אותו הוא האמן הכי גדול בצירור בעולם], אך לא יכול לדעת מהתבוננותו בצירור אם האומן שציירו הינו חכם מופלג גם בחכמות אחרות שאינן שייכות כלל לענין הצירור עד שהצירור לגביו הוא דבר של מה בכך [אולי אותו חכם שעשה את הצירור המופלא שלפני עשה אותו רק בתור תחביב בזמנו הפנוי, ובעצם בשבילו כל הצירור הוא כלאחר יד].

מה בכך?

יש ביטוי⁸⁷ שעשרה מאמרות בהם נברא העולם הם "מילין דהדיוטא", כמו שיחת חולין של חכם, שאמנם צריכה לימוד⁸⁸, אבל היא אינה עיקר חכמתו. גם כאן, יש חכם מופלא בכל החכמות, גם בצירור – כמו בצלאל שעשה את המשכן, שקוראים עליו בפרשות אלה – אבל יחסית לעצם החכמה שלו, ה"קדש" שלו, היא אינה תופסת מקום, על דרך ההבדל בין עשרת הדברות לעשרה מאמרות, עשרה מאמרות, שהן "מילין דהדיוטא", הן כאילו דבר של מה-בכך.

יש הרבה דברים מופלאים ביותר, אבל כמה שהם מופלאים הם 'מה בכך'. 'מה-בכך' הוא ניב יפה בעברית. כמה שוה **מה בכך**? 87. כתוב **"תלה ארץ על בלימה"**⁸⁸, בגימטריא **בראשית**, ורק **"בלימה"** עולה 87, **מה בכך**. בקבלה מדובר על "עשר ספירות **בלימה"**⁸⁹ – הכל **מה בכך** ביחס לה', הכל **"בלימה"**. שוב, הגם שזהו צייר מופלא – יתכן שכל חכמת הצירור אצלו היא דבר של מה בכך.

התגלות "בעל הבירה" – הוי' דלתתא,

העולמות תמיד. אז מהו שם הוי' שלא נודע להם, אלא רק ביציאת מצרים ומתן תורה?], אך שם הוי' דלעילא שהוא שם העצם (עיין בפרוש ראב"ע [שהוא פשטן].) ל"הוי', הוי" שב"ג מדה"ר [מהו הכפל "הוי' הוי"?] מסביר בפשט האבן עזרא⁹⁰ שהשם השני הוא לשון מהוה, שם הוי' עם פירוש, אבל השם הראשון הוא שם העצם של הקב"ה, שאין לו פירוש כלל, למעלה מטעם ודעת לגמרי, והוא שנתגלה ביציאת מצרים ומתן תורה. חשוב לציין את דברי אדמו"ר הזקן – 'נאך אמאל מתן תורה וועט ניט זין' (שוב לא יהיה מתן תורה) – לעתיד נתגלה פנימיות השם שהתגלה אז בחיצוניות, אבל לא יהיה גילוי של עוד שם.]) לא נתגלה לאברהם יצחק ויעקב, ונגלה רק לבנ"י במ"ת, לאחר צריפתם בכור הברזל של מצרים [על ידו הזדככו – פירוש המלה "זכו", כנ"ל – והיו ראויים למה שאבות העולם לא היו ראויים לו עדיין, לקבל את גילוי שם הוי' דלעילא, שם העצם].

שם הוי' זה, שהוא שם העצם אשר אין לו פרוש, הוא למעלה מלהיות מקור להתהוות העולמות [לא שייך לבריאה בכלל], ולכן אי אפשר לדעתו מתוך התבוננות בטבעי מעשה בראשית [איך אברהם אבינו גילה את ה' הוא התבונן בפלאי הטבע. יש מצוה גדולה להתבונן בטבע, כלשון הפסוק באיוב, "עמ'ד והתבונן נפלאות אל"⁹¹. אבל כל כמה שמתבוננים אפשר להגיע רק לגילוי שם הוי' ששייך לעולם, ולא לשם העצם שאין לו קשר לעולם].

[יש לכך משל מאד יפה:] כמשל המתבונן בצירור נפלא, אשר יכול לדעת מתוך הצירור שהאומן שעשאו היה בודאי חכם מופלג בחכמת הצירור [כאשר רואים ציור פלאי

ע ראה זהר ח"ג קמט, ב; לקו"ת אחרי כה, ד.

עא סוכה כא, ב.

עב איוב כו, ז.

עג ספר יצירה פ"א מ"ב (ובכ"ד); זהר ח"ב קפז, ב; במדבר רבה ז', כד.

סח בנוסח הקצר: "כי פעם הוא שם עצם ופעם הוא שם מדה".
טט איוב לז, יד.

1. בטחון ממשיך אהבה בטחון ואהבה

ההערה הבאה היא ציטוט של רבי הלל מפאריטש, על כך שהבטחון הוא כבר אתחלתא דגאולה. הרבי אמר שהדבר קרה בשנת תש"נ ('חצות היום' של האלף הששי), אז היתה תפנית – גם בדיבורים של הרבי, שהתחיל לדבר הרבה על 'משיח נאו', משיח עכשיו:

"... וכן ההנהגה למעלה: כשאדם מתנהג עצמו עפ"י מדת הבטחון, שהוא תלוי במדת האהבה דוקא [הבטחון שלנו תלוי בהרגשה כמה ה' אוהב אותנו], ומכיון ש"כמים הפנים לפנים"^{טז} זו גם מדת אהבתו לה'. ככל שמרגישים את אהבת ה' העזה בוטחים בו – כאשר מישוהו אוהב אותי מאד אני בוטח שיתן לי את כל הכח ויעשה מה שצריך לעשות עבורי]. כמו שעל אוהבו הנאמן בוטח שיעשה לו מבוקשו [הבטחון שתתן לי מה שאני מבקש, מתוך הידיעה שאתה אוהב אותי, הוא בטחון סביל. לכך מתייחס הפשט כאן. אבל אם אני מבקש ממך שתתן לי כח להיות חיל מוצלח שלך – זהו בטחון פעיל. שוב, מאיפה הבטחון שודאי יתן לי? כי אני מרגיש את האהבה הגדולה שיש בינינו].

[מי שנוהג בבטחון כזה] ממשיך עליו מדת החסד והאהבה [הולך בשני הכיוונים – הוא בוטח כי הוא מרגיש את האהבה, וככל שהוא בוטח יותר כך הוא ממחיש את האהבה. כלומר, הוא ממשיך לעצמו את האהבה, שהאהבה תתגלה. אם יש שני אוהבים נאמנים, כמו איש ואשה, טוב שהם מבקשים דברים אחד מהשני – הבקשות מגבירות את החסד והאהבה^{טז}. זהו

יצאת מצרים ומתן תורה – הוי' דלעילא כך האבות שידעו את ה' מצד התבוננותם במע"ב (כמובא במדרש לגבי אברהם אע"ה במשל לאדם שראה בירה דולקת ואמר אפשר לבירה בלא מנהיג וכו' [וכך הוא גלה את ה' – הציץ עליו בעל הבירה ואמר לו 'אני הוא בעל הבירה'^{טז}]. הוא הכיר את ה' מתוך התבוננותו בעולם, הדירה שלו, הארמון שלו – זו התגלות שם הוי' דלתתא, כבמשל הציור המופלא. אבל מי הוא אותו חכם בעצם? אי אפשר לדעת מתוך הציור שלו.]. לא נודע להם שם הוי' דלעילא כמשדד מערכות הטבע [כדברי הרמב"ן, שה' שולל את אדני הקיום של הבירה (חוקי הטבע).], ונודע לבניהם ביצ"מ ומ"ת.

יתכן שיש רמז דק בכך שראה "בירה דולקת". ה' מתגלה אליו – "אני הוא בעל הבירה". אפשר להמשיך לשאול – אז למה הבירה שלך דולקת, עולה באש? יש כאן רמז, שכמו שה' הוא "בעל הבירה" הוא גם משדד את אותם חוקי טבע שמקיימים את הבירה שלו. אם נחזור לאומן המופלא עם הציור שלו – אם בגלל איזו חכמה אחרת, הרבה יותר רמה ונשגבה מחכמת הציור, הוא צריך לשרוף את הציור הזה – יש לו סבה, הדבר טוב למשהו אחר, הרבה יותר רם ונשא – הוא יעשה זאת. לכן, כאשר ה' משדד את הטבע ונותן עשר מכות למצרים – ה' דואג, כמו בקריעת ים סוף, "מעשה ידי טובעים בים ואתם אומרים שירה?!"^{טז}, לא קל לה' להרוג גוים, אפילו רשעים, "מעשה ידי", אך לפעמים עושה זאת למען מטרה הרבה יותר גבוהה, למען עם ישראל – זהו גילוי שם העצם שלמעלה מחוש הציור שלו, שבא לידי ביטוי בציור המופלא שלו.

עו ראה פלח הרמון וזרא ד"ה "ואשה אחת", נתבאר לעיל בשיעור אמונה ובטחון 13 פ"ג.

עז משלי כז, טו.

עח ראה גם יין משמח ח"ה שער א בתורה "אני לדודי ודודי לי – התביעה ההדדית".

עד בראשית רבה לט, א.

עה מגילה י, ב.

אינה מאוזנת עם אהבה, שהיא עיקר עבודת ה', "לית פולחנא כפולחנא דרחימותא"⁹ – היא מדת הדין וממשיכה דינים. המשכת חסדים תלויה בבטחון – פשוט לא לדאוג. מי שכל הזמן מודאג – ממשיך על עצמו דינים.

הדוגמה העיקרית המובאת לכך בספרים הקדושים היא איוב, כפי שמובא כאן בסיום. איוב אומר "לא שלותי ולא שקטתי ולא נחתי ויבא רגז"¹⁰. בחסידות מפרשים שה"לא שלותי" היה תלוי בו – איוב לא היה בשלוחה כי כל הזמן דאג. הוא דאג שמא יחטאו בניו, והביא עליהם קרבנות בקביעות, מתוך דאגה של יראת שמים. נשמע משהו טוב, אך לא – מכיון שכל הזמן היה בדאגות ממצב ילדיו בא דין. זו גם הוראה גדולה מאד ליחסי הורים-ילדים ומורה-תלמיד – אם יש יותר מדי דאגה של המורה ביחס לתלמידות זו בעיה. צריך לדאוג, אבל שהכל יהיה עם מקיפי חום ואהבה ובטחון – אחרת הדאגה ממשיכה דינים.

שוב, הפירוש הוא ש"לא שלותי ולא שקטתי ולא נחתי" – אני עשיתי שאין לי שלוחה ואין לי שקט, לכאורה הוא הצדיק הכי גדול, כל הזמן דואג, לא יושב בשלוחה, לא בשקט, לא נחתי אף פעם, אך בגלל הנהגתו – "ויבא רגז". מה ההיפך? מדת הבטחון – אני אוהב את ה' והוא אוהב אותי, וממילא אפשר לבקש מה שאני רוצה ואני בטוח שימלא את הבקשה שלי, "והבוטח בהו' חסד יסובבנו". נקרא זאת בפנים:

ואם מתנהג עצמו בחששות יתירות עפ"י מדת הדין, כמ"ש באיוב 'ירא אלקים' [משבחים אותו, אך השבח עצמו הופך להיות לרועץ לו – שיותר מדי "ירא אלהים", דווקא

ווארט מאד חשוב: אם אנחנו מאד אוהבים, אבל מתוך צניעות אין לי מה לבקש ממך – בסדר... אבל אם מאד-מאד אוהבים, ואני מעז לבקש משהו גדול כי אני סומך על האהבה שלך, יודע שאתה אוהב אותי ודאי תתן לי – הדבר מגביר את האהבה וממשיך אותה.].

כמ"ש 'והבוטח בה' חסד יסובבנו' [למה הוא בוטח לכתחילה? כי הוא מרגיש כמה ה' אוהב אותו, מתוך שגם הוא מאד אוהב את ה'. כעת הוא בוטח בה' שיתן לו מה שהוא רוצה – הבטחון שלו הוא בעצם בקשה. בטחון הוא בקשה תוך כדי שבטוחים שה' ימלא את המבוקש, והוא ממשיך עוד יותר חסד ואהבה. זהו פירוש הפסוק שאמרנו הרבה פעמים – "והבוטח בהו' חסד יסובבנו"¹¹].

נעשה תרגיל: אמרנו ש-**בטחון** שוה 75 בעולם האצילות, אבל בשלשת העולמות התחתונים הוא שוה 3-30-39 – ביחד 72, **חסד**. זהו רמז יפה ל"הבוטח בהו' [באצילות] **חסד** יסובבנו [דווקא בעולמות התחתונים]". 72 הוא גם שם קדוש, שם **עב**. מה המדרגות המקבילות באמונה? 3-21-39 – יחד 63, ג"פ **אהיה** שבאותו פסוק, שם **סג**. רואים משהו מאד יפה, שלמטה, במציאות ב"ע, הבטחון הוא שם **עב**, שיותר עצמי, והאמונה היא שם **סג**. ביחד הם עולים ג"פ שם **מה**, ועם האצילות הכל יחד עולה **יב** פעמים (צירופי שם) **הו'י**.

דאגה ממשיכה דינים, בטחון ממשיך חסדים

הסיום כאן הוא נקודה מאד חשובה בנפש: רבי הלל כותב שאם האדם כל הזמן חושש ודואג – גם מתוך יראת שמים, דוגמת אדם שכל הזמן דואג לצאת ידי חובה – הוא ממשיך על עצמו, ח"ו, דינים. יראה – גם בקדש, אם

9 זהר ח"ג רסז, א.
10 פא איוב ג, כז.

11 עט ראה שיעור אמונה ובטחון 15.

הדפיסו.] (ד"ה איתא בפסיקתא) להרה"צ ר"ה הלוי מפאריטש זצ"ל.

נחזור: נקודת הערה זו היא שבטחון הוא ה"אתחלתא דגאולה", כי כאשר אני בוטח ודאי ה' ימלא את המבוקש. אם אין בטחון ואני חששן – זו ממש הגלות, הדאגה מביאה את הגלות, ממשיכה את הגלות. יש לא-חסידים שאומרים שאני מאמין בביאת המשיח, אבל שיבוא עוד 2000 שנה, ר"ל. בינתיים מה הוא עושה? לחוץ לקיים את כל המצוות כמו שצריך. מתאים בדיוק למה שאמרנו, שרק מתוך חשש ויראה הוא מצליח להמשיך את הגלות הלאה. אם רוצים את הגאולה צריך לעבור פאזה לגמרי, ומחשש לעבור לבטחון גמור שמשיח בא היום.

עד כאן לפעם הזו. בע"ה פעם הבאה נסיים את הפרק ונגיע עוד יותר. מכאן והלאה מתחיל להיות בתאוצה של הבאת משיח בפועל ממש. שנזכה להיות חילים טובים, חילים שמחים.

שם אלקים, מדת הדין. והיה חושש 'אולי חטאו בני וגו' [שוב, זו הוראה מאד חשובה בחינוך, לא צריך לחשוב "אולי חטאו בני", 'אולי חטאו תלמידותי']. [בכל החששות האלה] המשיך עליו מדת הדין, כמ"ש 'לא שלותי וגו', ועי"ז דוקא 'ויבוא רוגז'.

ולכן אמר הבעש"ט על פסוק 'הוי' צלך' ["הוי' צלך על יד ימינך"^{פג}, חסד ואהבה, "וימינו תחבקני"^{פד}]. כמו הצל כו' [הצל נוהג כמו האדם, וכך פרש הבעל שם טוב^{טו} את הפסוק "הוי' צלך" – אם אתה בדינים גם ה' בדינים ואם אתה באהבה גם ה' באהבה.], כידוע" ["הוי' צלך על יד ימינך" זו הוראה, עצה טובה, שהיות שה' הוא הצל שלך תדאג תמיד במדת הימין, החיבוק, ואז גם ה' יחבק אותך תמיד, "חסד יסובבנו"]. מאמר כ"י [בינתיים

פב תהלים קכא, ה.

פג שה"ש ב, ו; ח, ג.

פד קדושת לוי נשא (ובכ"ד) בשם הבעש"ט. נדפס בהוספות לכש"ט השלם (קה"ת) אות ע חוש"ב.

התוועדות הכנה לפורים

קיצור מהלך השיעור

בשיעור הכנה לפורים, לביל תענית אסתר, עסק הרב בצדדים שונים של מגלת אסתר. **פרק א** עוסק בקדושת המגלה, כקדושת התורה, ובשמותיו של הקב"ה במגלה: בגלוי, שמו של ה' נעדר מהמגלה. בפנימיות, כל מלה במגלה היא שם של ה' במדרגת המלכות (ככל מלה בתורה, ובעצם בלשון הקדש בכלל), והשם גם רמז בר"ת וס"ת. העדר השם הגלוי מלמד כי מקור המגלה הוא בעצמות ש"לפני הוי", המופיעה בחשכת המגלה (ועל הופעה זו רומזים השמות המסתתרים במגלה). **פרק ב** מתייחס למגלה כספר הקבלה הראשון, בו מופיעות שמות הספירות וגם המושג קבלה עצמו. **פרק ג** מנתח את סוגית "מהיכן קורא אדם את המגלה", תוך ניתוח ארבע דעות התנאים לאור שני הסברי האמוראים (עם רמז נפלא לדעת כל אחד מהאמוראים), ובעיקר בשתי הקבלות – הקבלת התנאים והקבלת דעותיהם – לשם הוי', וחיבור בין שתי ההקבלות הללו.

רבינו, ומגלת אסתר נקראת על שם אסתר, שהיא שבקשה מחכמי הדור "כתבוני לדורותי". הם התנגדו לכך, כתוב בגמרא, כי חששו שסיפור המגלה יעורר אנטישמיות, עד שמצאו סמך מן התורה לכך שענין מחית עמלק צריך להיות בתורה, נביאים וכתובים – "כתוב זאת זכרון בספר", ואזי "ומאמר אסתר קים דברי הפרים האלה ונכתב בספר", בספר-בספר לגזרה שוה. מעשה המגלה נכתב לדורות, עד שהוא נצחי כחמשה חומשי תורה.

שמות במדרגות מלכות

הפלא הוא ששם ה' אינו מופיע אפילו פעם אחת במגלה – אף אחד משמותיו או כינויו של הקב"ה – הקב"ה נעדר כביכול מהמגלה, אין בה שם השם. איך יתכן? הרי כל התורה כולה היא שמותיו של הקב"ה, וכאשר משיח יבוא

א. גילוי העצמות במגלה נצחיות המגילה - כנצחיות התורה

לחיים לחיים, שיהיה פורים שמח. אני שמח להיות כאן הערב. מחר תענית אסתר ובלילה כבר קוראים את המגלה. המגלה היא ה"אורה" של פורים – "ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר", "אורה" זו תורה³, והתורה בפורים היא המגלה. מלבד חמשה חומשי תורה, החלק היחיד הנוסף של התנ"ך שעתידי להשאר לעתיד לבוא הוא מגלת אסתר – כל הנביאים והכתובים בטלים חוץ ממגלת אסתר⁷. יש משהו בקדושת מגלת אסתר ששוה לקדושת חמשה חומשי תורה. חמשה חומשי תורה נתנו על ידי משה

נרשם ע"י איתאל גלעדי. לא מוגה. י"ב אד"ש ע"ט – בית שולמן, וודמיר, ניו יורק.

א אסתר ח, טז.

ב מגילה טז, ב.

ג ראה סוד הוי' ליראיו שער "שמחת פורים".

ד ירושלמי מגילה פ"א ה"ה. רמב"ם הלכות מגילה ספ"ב.

ה מגילה ז, א (עיי"ש).

ו שמות ז, יד.

ז אסתר ט, לב.

גילוי העצמות בחשך המגלה

אחד ההסברים בחסידות¹ הוא שמגלת אסתר היא "לפני הוי"², כמו שכתוב על יום כיפורים³. ידוע שכפורים הוא כ-פורים⁴, כמו פורים אבל לא ממש פורים – פורים יותר מיום כיפורים. יום כפור הוא "לפני הוי"⁵ – מעל שם הוי' (בחינת קוצו של י, כתר עליון, יחידה, אך עדיין יש יחס כל שהוא לשם הוי') – ופורים כל כך מעל שם הוי' שכלל לא נזכר במגלה, הוא גילוי העצמות ממש. בחסידות מוסבר ההבדל בין שם לעצם, ופורים הוא עצמות, מעל כל שם. המדרגה שמעל שם הוי' לגמרי משתקפת דווקא במדרגה הכי נמוכה, בה כל אחת מהמלים – החילונית, השגרתיות – היא שם המלכות של ה'.

מגלת אסתר מתחוללת בחשך. כתוב "שנו עם אחד"⁶, האנשים ישנים, כי הם בחשך, ישנים מתורה ומצוה⁷, ונדמה שאפילו הקב"ה ישן, "אלהיהם של אלו ישן הוא"⁸ – כך מתאר זאת המן הרשע, נדמה שהגילוי האלקי ישן. אבל מה שבאמת קורה, מה שבאמת מתגלה – מגלת אסתר היא גילוי ההסתר – הוא שעצמות ה' מלובשת בדרכי הטבע. ה' – עצמותו ממש – נמצא בתוך כל החשך, בתוך כל השגרה.

זהו הגילוי של פורים, שאינו בטל לעולם, כמו ספר תורה וכמו הלכות. ריש לקיש אומר בגמרא שמגלת אסתר לא תתבטל לעולם ותורה שבעל פה לעולם לא תתבטל. לעומת זאת, כל הנביאים והכתובים עתידים להתבטל. מה

הוא יגלה שכל התורה היא שם אחד של ה"⁹. בפירוש הגר"א לספר יצירה¹⁰ הוא כותב שיש ארבע מדרגות בשמות:

המדרגה הראשונה – שם המפורש, שהוא שם העצם ושם המיוחד.

המדרגה השניה – השמות שאינם נמחקים. המדרגה השלישית – כינוי ה', דוגמת רחום וחנון וכו', המתייחסים אליו במפורש.

המדרגה הרביעית – כל מלה בתורה, "בראשית" "ברא" וכו', היא שם של הקב"ה.

ארבע המדרגות הללו של שמות בתורה מכוונות בעצמן כנגד אותיות שם הוי' ב"ה:

שם הוי' כנגד האות י שבשם, ספירת החכמה – "הוי' בחכמה". כל השמות שאינם נמחקים הם כנגד ה עילאה. כל כינוי ה' – כנגד המדות,

כמו "רחום וחנון", השייכים ל"תפארת רחמי"¹¹. והחידוש הגדול, שכל שאר המלים –

כל מלה בתורה, אפילו שם של רשע, אם הוא מופיע בתורה – הם ה תתאה של ה', מלכות:

י שם המפורש

ה השמות שאינם נמחקים

ו כינוי ה'

ה כל (מלות) התורה

כל מגלת אסתר היא מלכות – מלים שלא רואים בפירוש שהן ה' הן שמות מלכות. מגלת

אסתר היא רק סיפור, מלים פשוטות – אפשר לקרוא כסיפור חילוני, כתוב בספרי מדי ופרס.

חכמינו מסבירים¹² שזו אכן הסבה ששם ה' אינו מופיע במגלה – כי בספרי מדי ופרס היו מתרגמים אותו לשם ע"ז חלילה, אבל יש עוד

הרבה הסברים.

יג ראה גם תו"א אסתר ק, ב; קכא, ג ובלקו"ש ח"ו עמ' 189 ואילך.

יד ויקרא טז, ל.

טו וראה לקו"ת אחרי ד"ה "כי ביום הזה יכפר" ובכ"ד (וראה גם תו"א צה, ב).

טז תקו"ז כא. תו"א צה, ד.

יז אסתר ג, ח.

יח מגילה יג, ב.

יט עפ"י אסתר רבה ז, יב.

ח זהו ח"ג רסה, ב. הקדמת הרמב"ן עה"ת.

ט פ"א מ"א סוף אופן ד"ה "חקק". וראה באורך בספר אל עולם הקבלה ח"ג (ובפרט במבוא אליו ובסיומו בסוף פ"א).

י משלי ג, יט.

יא הקדמת תקו"ז ("פתח אליהו").

יב ראה פתיחת הראב"ע לפירוש המגלה.

יש לשים לב – בעיקר בעל הקורא – לשם הוי' שרמוז בשני הפסוקים האלה. בכל אופן, בפשט – ה' אינו מופיע במגלה, כי המגלה היא התגלות של מה שמעל שם ה', גילוי העצמות עצמה.

ב. מגלת אסתר – ספר הקבלה הראשון הופעת שמות הספירות במגלה

נאמר עוד דבר חשוב ביחס למגלה: מגלת אסתר היא ספר הקבלה הראשון. אין עוד ספר בתנ"ך בו מופיעים שמות כל הספירות. שם ה' אינו מופיע במגלה, אבל שמות כל עשר הספירות – עשרת ערוצי האור בהם ברא ה' את העולם – מופיעים במגלה, חוץ מספירת הנצח. משמעות הנצח היא נצחון ונצחיות, והוא הספירה של משה רבינו במדות הלב. במובן מסוים, הנצח הכי שייך לפורים ולמגלה, כי הם נצחיים – רק הם נצחיים (בעוד שאר הנ"ך והמועדים בטלים, כנ"ל). בשבת לפני פורים – השבת האחרונה, שבת זכור – קראנו בהפטרה את הפסוק הכי חשוב בתנ"ך של נצח, "וגם נצח ישראל לא ישקר ולא ינחם כי לא אדם הוא להנחם"¹⁰. מה פירוש "כי לא אדם הוא"? מוסבר בקבלה ש"נצח ישראל" בא ממדרגת "לא אדם" – אדם יכול להשתנות, אבל "הוי' לא שנית"¹¹, עצמות ה' אינה משתנה. אם כן, על נצח קראנו לפני המגלה, אבל כשקוראים את המגלה בפורים – כל שאר עשר הספירות מופיעות שם בפירוש, לא ברמוז. הביטוי הכי בולט – שחוזר שלש פעמים ("בתלת זימני הוי חזקה"¹²) – הוא "כתר מלכות"¹³, הספירה הראשונה והספירה האחרונה, "נעוץ

הכוונה שהם יתבטלו? אין הכוונה שלא יתקיימו יותר. כמו שכתוב¹⁴ שכל החגים בטלים לעתיד לבוא, חוץ מפורים – אין הכוונה שלא יהיו פסח, שבועות וסוכות, אלא שהם יבטלו באור הגאולה כ"שרגא בטיהרא" ש"מאי מהני"¹⁵. הם יהיו שם, אבל בטלים כאור הנר בפני השמש עצמה¹⁶.

רמזי שם הוי' במגלה

אמנם שם ה' לא מופיע במגלה, אבל הוא רמוז מספר פעמים בראשי או סופי תיבות במגלה. כלומר, יש איזה רמז שה' כאן – לא מפורש אבל רמוז בר"ת ובס"ת. לדוגמה, כאשר אסתר הזמינה את אחשורוש למשתה הראשון שהיא עשתה היא אמרה "יבוא המלך והמן היום"¹⁷, "ר"ת י-ה-ו-ה לפי הסדר. פעם נוספת השם מופיע למפרע באותיות הסופיות בביטוי שאמר המן – "[וכל] זה איננו שוה לי [בכל עת אשר אני ראה את מרדכי היהודי יושב בשער המלך]"¹⁸. את שם הוי' הישר אמרה אסתר ואת שם הוי' למפרע אמר המן. בעקבות דברי המן זרש ואוהביו הציעו לו לעשות עץ גבוה חמשים אמה, עליו יתלו את מרדכי, והוא יבוא למשתה עם המלך שמח וטוב לב.

ישנם יב צירופי שם הוי', המכוונים כנגד יב חדשי השנה. הצירוף הישר, ר"ת "יבוא המלך והמן היום", שייך לחדש ניסן, והצירוף למפרע, "וכל זה איננו שוה לי", הוא הצירוף של חדש תמוז – הצירוף הרביעי לפי חכמת הצירוף.

זו אינה הלכה בשו"ע, אך בפרי עץ חיים¹⁹ אומר האריז"ל שכאשר קוראים את המגלה

כ מדרש משלי ט, ב.

כא חולין ט, ב.

כב ראה תו"א אסתר יט, ב ולקו"ת שה"ש ד, ד (ובשפ"א פורים תרנ"ו ד"ה "איתא כל המועדים בטלים").

כג אסתר ה, ד.

כד שם פסוק יג.

כה שער הפורים ח"ו.

כו שמואל א טו, כט.

כז מלאכי ג, ו.

כח ב"מ קו, ב.

כט אסתר א, יא; ב, יז; ו, ח.

מקביל אליו, לעמוד מולו פנים בפנים – זהו הסבר הקשר בין קבלה להקבלה.

המקום העיקרי בתנ"ך בו שרש **קבל** מופיע במשמעות של קבלת דבר-מה – שלש פעמים ("בתלתא זימני הוי' חזקה", כנ"ל) – הוא במגלת אסתר¹⁷. בפרק ט מופיעות שתי קבלות באותו הקשר: קודם נאמר, "וקבל היהודים"^{17א} – "וקבל" בלשון יחיד^{17ב}, כמו ש"משה קבל תורה מסיני"^{17ג}. כל "עם מרדכי"^{17ד}, "מרדכי בדורו כמשה בדורו"^{17ה}, קבל מחדש את התורה, "הדור קבלוה בימי אחשורוש"^{17ו}. אחר כך כתוב "קימו וקבלו [וקבל כתיב] היהודים"^{17ז} – הפשט הוא שהם קבלו את מה שמרדכי כתב והורה לשמור את חג הפורים לדורות. אם כן, המושג קבלה – במובן השגור – מופיע בהדגשה במגלה.

קבלת האריז"ל וקבלת הבעש"ט

כמה שוה השם **מרדכי**? 274, פעמיים 137 (מספר ראשוני, **מרדכי** לא מתחלק יותר). 137 הוא המספר הכי חשוב היום בפיזיקה. כש'גילוי' אותו בפיזיקה קפץ מישהו, יהודי, ואמר שהרי 137 בגימטריא **קבלה**. מה יכולה להיות משמעות הרמז ש-**מרדכי** שוה ב"פ **קבלה**?

קעת אומרים חידוש: רבי אייזיק מהומיל, המשכיל הכי גדול בחב"ד, מי שהכי מבין בעומק תורת החסידות, כתב ספר שלם, "מאמר השפלות והשמחה", מהטקסטים העמוקים בחסידות, ושם מבאר באריכות שיטתו של

לה הפעם הראשונה – אסתר ד, ד (שתי הבאות מצוטטות בפנים בסמוך).

לו אסתר ט, כג.

לז ראה תו"א אסתר ד"ה "וקבל היהודים" (ובפרט שם צז, סע"ד ואילך).

לח אבות פ"א מ"א.

לט אסתר ג, ו.

מ אסתר רבה ו, ב.

מא שבת פח, א.

מב אסתר ט, כז.

סופן בתחלתן ותחלתן בסופן"¹⁷, אבל גם כל שאר הספירות (חוץ מנצח) כתובות במגלה^{17א}.

"וקבל היהודים"

אפילו המלה קבלה עצמה מופיעה במגלה. בתורה שרש **קבל** מופיע רק פעמיים, שתיהן בביטוי "מקבילת הל'א"ת"^{17ב} – המשמעות בתורה היא הקבלה, ולכן עצם חכמת הקבלה הוא עריכת הקבלות של מושגים למבנה הבסיסי של שם הוי' ב"ה או של הספירות^{17ג}. אצלנו ידוע שקבלה פירושה לקבל ממישהו – זהו מובן השרש בארמית, בעוד בלשון התורה המשמעות היא הקבלה כנ"ל. מה הקשר? ניתן דוגמה ממערכת יחסים של רב ותלמיד: אם הרבי והתלמיד עומדים פנים אל פנים, התלמיד יכול לקבל את הפנימיות – התוכן הפנימי – שמשתקף בפנים של הרב (כמו שכתוב "חכמת אדם תאיר פניו"^{17ד}). כדי לקבל את התוכן הפנימי של הרבי עליך להיות

ל ס"י פ"א מ"ז.

לא חכמה: השרש **חכם** מופיע בפסוקים א, יג; ו, יג. בינה: המלה "בין" מופיעה בפסוק שהוזכר קודם, "ישנו עם אחד מִפְּדוּ וּמִפְּרָד בֵּין הַעַמִּים" (עליו אמרו חז"ל "ליכא דידיע לישנא בישא כהמן" – סוד "מינה דינין מתערין" שיתבאר לקמן – וראה גם פירוש חומת אנך עה"פ). ה"בין" הראשון בתורה, שרש ספירת-כח הבינה להבדיל, בסוד "אזן מלין תבחן" (איוב יב, יא; לד, ג), הוא "ויבדל אלהים בין האור ובין החשך" (בראשית ד, א) – בו יש "בין" ו"בין" מפורשים וזרכם עוד "בין" בדילוג שוה ("ויבדל אלהים בין האור ובין"), בסוד חש-מל-מל, ודוק. "בין האור" עולה **מרדכי** ש"לא יכרע ולא ישתחוה" משום שהבין שהמן עשה את עצמו ע"ז, כמבואר בגמרא המובאת לקמן (פ"ג, בדעת רב הונא).

דעת: השרש **ידע** מופיע פעמים רבות – א, יג; ו, יג; יא, ב, כג; ד, א; ד, ה; ד, יא; ד, יד.

חסד: ב, ט; ו, יז.

גבורה: ב, י.

תפארת: א, ד.

הוד: שרש יסוד המלה יהודי, החוזרת במגלה ריבוי פעמים.

יסוד: א, ח.

לב שמות כו, ה; לו, יב.

לג ראה גם הקדמת הספר אל עולם הקבלה ובמבחר שיעורי התבוננות ח"ז עמ' 78 ואילך.

לד קהלת ח, א.

ג. "מהיכן קורא אדם את המגלה?"

ארבע דעות התנאים

עד כאן היתה הקדמה. כעת ניקח דוגמה של סוגיא בגמרא על מגלת אסתר, ננתח אותה ונתבונן בה לפי הקבלה: המשנה שואלת "מהיכן קורא אדם את המגלה?"¹⁰⁶ – מה המינימום שצריך לקרוא כדי לצאת ידי חובת קריאת המגלה?

"רבי מאיר אומר – כולה". לדעת רבי מאיר אם אינך קורא את כל המגלה – אם פספסת מילה – אינך יוצא.

"רבי יהודה אומר – מ'איש יהודי [היה בשושן הבירה ושמך מרדכי]"¹⁰⁷. לדעתו, מספיק אם מתחילים מהופעת מרדכי במגלה. חז"ל מציינים בסוגית הגמרא¹⁰⁸ שהמגלה עצמה צריכה להיות שלמה, לא ספר חסר, אבל אם קראת מתוך מגלה כשרה ושלמה מ'איש יהודי" – יצאת.

"רבי יוסי אומר – מ'אחר הדברים האלה [גדל המלך את המן בן המדתא]"¹⁰⁹. לדעת רבי יוסי מספיק להתחיל מההופעה של המן והגדולה שלו.

אלו שלש הדעות שמופיעות במשנה. הגמרא על המשנה הזו מביאה ברייתא עם דעה רביעית, עוד יותר קיצונית – דעת רבי שמעון בר יוחאי, רשב"י אומר שיוצאים ידי חובה אפילו אם מתחילים מ"בלילה הוא נדדה שנת המלך"¹¹⁰. הגמרא שם אומרת שאחשורוש התחיל לדאוג – למה אסתר הזמינה את המן? אולי היא אוהבת את המן יותר ממני? לכן הוא לא יכול היה לישון, ואז בקש שיביאו את ספר הזכרונות,

קבלות – קבלת הרמ"ק, אחריה קבלת האריז"ל והשלישית קבלת הבעל שם טוב.

בדרך כלל אומרים קבלה לעומת חסידות, והרבה צדיקים גדולים – לא בחב"ד – אפילו התנגדו לשימוש במושגים המקוריים של קבלת האריז"ל בהפצת תורת הבעל שם טוב. הם אמרו "לשון הקבלה לחוד ולשון החסידות לחוד" – אלה שתי שפות שונות, אל תערבב את השפות, קבלה היא שפה אחת וחסידות היא שפה אחרת. לעומת זאת, אדמו"ר הזקן קבל מהמגיד ממעזריטש כן להשתמש בשפת האריז"ל בלימוד החסידות, רק להפשיט אותה מגשמיותה. אבל כאן מוסבר יותר, שחסידות היא בעצם עוד שלב של גילוי הקבלה – קבלת הבעל שם טוב. אפשר לומר שקבלת האריז"ל ממשיכה וכוללת את קבלת הרמ"ק, ולכן אפשר לומר שיש שתי מדרגות של קבלה – קבלת האריז"ל וקבלת הבעל שם טוב¹¹¹ – ושתייהן כלולות במרדכי.

הופעת הקבלה בתקופת "קבל ליליא"

שוב, המלה קבלה ושמות הספירות מופיעות במגלת אסתר. משהו מיוחד, ששם ה' אינו מופיע, אבל זו תחלת הגילוי של הממד הפנימי של התורה, פנימיות התורה, נשמתא דאורייתא. בארמית יש לשרש **קבל** עוד משמעות (חוץ מהמשמעות של לקבל). נראה אם מישהו זוכר, בעשר המכות איך מתורגם "וימש חשך"¹¹²? שהיה חשוך [בתר דיעדי] קבל ליליא" – "קבל ליליא" היינו חשכת הלילה. אם כן, קבלה פירושה חשך אפלה – דבר מדהים בפני עצמו. הקבלה מופיעה בתקופה חשוכה, כשהעם ישן, כאשר נדמה שה' ישן – דווקא אז מתגלה פנימיות התורה, ממקום גבוה שלמעלה משם הוי' ב"ה.

מה מגילה פ"ב מ"ג.

מו אסתר ב, ה.

מז מגילה יט, א.

מח אסתר ג, א.

מט שם ו, א.

מג ראה שער בשם זה בסוד הוי' ליראיו.

מד שמות י, כא.

לקרוא את המגלה מה"תקף". ורמז נפלא: **"ותכתב אסתר... את כל תקף"** עולה ד"פ **"כל תקף"**, כנגד ארבע דעות התנאים בפירוש **"כל תקף"**! בכלל, על חדש אדר כתוב ש"תקף מזליה"^{נא} – יש מזל תקף וחזק לעם ישראל.

רב הונא: "ומה ראו על ככה ומה הגיע אליהם"

בא רב הונא ואומר שכל הדעות הן דרשה של פסוק אחר באותו פרק – "ומה ראו על ככה ומה הגיע אליהם"^{נב}. השורה התחתונה של המגלה היא שאדם עשה משהו, מסבה מסוימת, וכך קרה לו – מדה כנגד מדה:

לפי הדעה הראשונה, דעת רבי מאיר, צריך לראות כך ביחס לאחשוורוש – "מה ראה אחשוורוש שנשמתמש בכלים של בית המקדש" (ולבש בגדי כהן גדול^{נב}), ומה הגיע בסופו, שהרג את ושת"י.

לפי הדעה השנייה, דעת רבי יהודה, צריך לראות זאת ביחס למרדכי – מה הוא ראה לא לכרוע להמן? ראה שעשה את עצמו עבודה זרה. ומה הגיע אליו? שה' עשה לו נס.

הדעה השלישית, דעת רבי יוסי, היא ביחס להמן – "אחר הדברים האלה" – מה ראה המן שנתקנא בכל עם ישראל? ש"מרדכי לא יכרע ולא ישתחוה"^{נג}. ומה הגיע אליו? תלו אותו ואת עשרת בניו על העץ.

הדעה הרביעית, דעת רשב"י – שיש לקרוא מ"בלילה ההוא" – חוזרת לאחשוורוש. מה ראה אחשוורוש שלא יכול היה לישון באותו לילה? הוא הרחרח מדוע אסתר הזמינה את המן לסעודה. "ומה הגיע אליהם"? נס פורים, בעקבות הקריאה בספר הזכרונות.

נא תענית כט, ב – גרסת הרא"ש.

נב אסתר ט, כו.

נג מגילה יב, א.

נד אסתר ג, ב.

בו קראו שמרדכי הציל את חייו, ואז 'התחיל הסוף' (כפי שאנחנו אומרים זאת). במגלת אסתר, מתאים לקבלה, יש עשרה פרקים – כנגד עשר ספירות. "בלילה ההוא" מתחיל את פרק ו, תחלת החצי השני של המגלה.

רבי יוחנן: "את כל תקף"

אחרי הבאת הדעה הרביעית, של רשב"י, חולקים שני אמוראים מה מקור הדעות – לכל דעה חייב להיות מקור. **רבי יוחנן** – בגימטריא **פורים** – אומר שכל התנאים דרשו אותו פסוק, "ותכתב אסתר... את כל תקף"^{נד}. מהו התוקף? כל אחד מהתנאים מפרש אחרת:

רבי מאיר מפרש – "תוקפו של אחשוורוש". צריך לקרוא כמה אחשוורוש הוא מלך גדול ותקף, כמפורש בתחלת המגלה, ואחרת לא יוצאים.

רבי יהודה אומר – "תוקפו של מרדכי", לכן מספיק להתחיל מ"איש יהודי".

רבי יוסי אומר – "תוקפו של המן". הכי חשוב במגלה לדעת כמה חזק היה המן, כמה חזק היה האיום, הקליפה. אחשוורוש גם הוא רשע, אבל מי שאחראי לגזרה הוא המן – כמה גדול היתה השנאה של המן ל"עם מרדכי".

אלה שלש הדעות במשנה, והגמרא מביאה את דעת רשב"י – "בלילה ההוא" – שהתוקף הוא "תוקפו של נס". זו דוגמה להבדל בין המשנה והגמרא – במשנה כל ה"תקף" הוא של דמויות שמופיעות במגלה, אבל הגמרא מביאה את דעת רשב"י על "תוקפו של נס", לא תוקף של מישהו במגלה, אלא גילוי עצמות ה' (כנ"ל).

"תוקפו של נס" מתחיל מ"בלילה ההוא".

אם כן, לדעת רבי יוחנן יש כאן ארבע דעות באיזה תוקף מדובר, כאשר בכל אופן צריך

נד שם ט, כט. **"כל תקף"** = 630, יהודי במשולש. היחס בין הר"ת לאוס"ת הוא "שלם וחצי".

[ראש] מר דרור¹¹ ומתרגמין 'מירא דכיא'¹² – **מירא** אותיות **מאיר**, יש לרבי מאיר ולמרדכי אותו שרש נשמה (השייך למשיח – "רוח אפינו משיח הוי"¹³, "ר"ת **מאיר**, כנודע).

רביעיות בסוד הוי'

נאמר את הרעיון בקיצור: אמרנו ששם הוי' אינו מופיע במגלה, אך הוא רמוז בר"ת וס"ת. כאן יש סוגיא עם ארבע דעות, אז אולי גם היא רומזת לשם הוי'? לא רק אולי – חכמת הקבלה מגלה את ההקבלה של כל רביעיות מושגים לשם הוי'.

יש כאן ארבעה תנאים (**רבי מאיר רבי יהודה רבי יוסי רבי שמעון** משלימים לרבע של 41, 1681. מספר זה הוא ערך השם הקדוש של **כב** אותיות שיוצא מברכת כהנים שמכוונים לפני תקיעת שופר. אם מוסיפים **בן יוחאי**, כמו שכתוב בגמרא, מקבלים 1768 = **חיים, אהיה-הוי'-אהיה**, פעמים **הוי'** ב"ה. אם מוסיפים **בר יוחאי**, כנהוג לכנות רשב"י, מקבלים 1918 שעולה 7 פעמים **מרדכי**), אותם צריכים להקביל לאותיות שם הוי' ב"ה – השאלה מה הצירוף לפי הסדר שלהם. וכן, אם לוקחים את ההבנה של רבי יוחנן, שיש כאן ארבע מדרגות של תוקף – כל המגלה היא סיפור של תוקף, "ותכתב אסתר... את כל תקף", השאלה רק אם "תוקפו של אחשורוש", "תוקפו של מרדכי", "תוקפו של המן" או "תוקפו של נס" – גם הן צריכות להקביל לאותיות שם הוי'. כשנתבונן, יש כאן שני סדרים שונים – הקבלת התנאים והקבלת מדרגות התוקף (דעות התנאים, לפי דברי רבי יוחנן) היא שונה.

זו דעת רב הונא, שכל הדעות הן מה הם עשו (ולמה) ומה קרה להם בעקבות זאת. נראה גימטריא יפה: ארבע הדעות מתחילות מארבע מלים במגלה – **"ויהי** [בימי אחשורוש]", **"איש** [יהודי]", **"אחר** [הדברים האלה]", **"בלילה** [ההוא נדדה שנת המלך]" – שעולות יחד **"ומה ראו על ככה ומה הגיע אליהם"**, כדעת רב הונא! מספר זה, 628, הוא פעמיים 314, שם **ש-די** ("שאמר לעולמו די"¹⁴, ובהקשר לקריאת המגלה, "מהיכן קורא אדם את המגלה", בכמה 'די'), בגימטריא **מרדכי היהודי**, כנודע¹⁵.

"הלכה כדברי האומר כולה"

מה ההלכה? כשיש כמה דעות של חז"ל – יש כללי פסיקה¹⁶ (אם כי "אין כלל שאין בו יוצא מן הכלל"). במחלוקת רבי מאיר ורבי יוסי – הכלל הוא שפוסקים כרבי יוסי. במחלוקת רבי יהודה ורבי מאיר – הלכה כרבי יהודה. גם במחלוקת רשב"י ורבי מאיר – הלכה כרשב"י, בדרך כלל. אבל כאן הגמרא עצמה פוסקת כרבי מאיר ש"הלכה כדברי האומר כולה", וכך אכן פוסקים הרמב"ם והשו"ע. איננו פוסקים להלכה כאף אחת משלש הדעות האחרות, אבל הן מופיעות וצריך להבין אותן – מצות תלמוד תורה.

שוב, הפסיקה כאן, לכולי עלמא, היא נגד כללי הפסיקה בדרך כלל – פוסקים כרבי מאיר, אף שלפי הכללים פוסקים ככל אחד מהתנאים האחרים כנגדו. צריך להבין למה פוסקים כרבי מאיר. מתברר שיש יחס מיוחד של רבי מאיר למגלה. למה? "מרדכי מן התורה מנין? דכתיב [ואתה קח לך בשמים

נה חגיגה יב, א. זחר ח"ג רנא, א.

נו וראה באורך סוד הוי' ליראיו שער "שמחת פורים".

נז נקבצו בכ"ד, וביניהם אנציקלופדיה תלמודית ערך 'הלכה'.

נח שמות ל, כג.

נט חולין קלט, ב.

ס איכה ד, כ.

אם כן, יש לנו הקבלה פשוטה מלמטה למעלה של "תוקפו של אחשורוש", "תוקפו של מרדכי", "תוקפו של המן" ו"תוקפו של נס":

י	תוקפו של נס
ה	תוקפו של המן
ו	תוקפו של מרדכי
ה	תוקפו של אחשורוש

ארבעת התנאים בסוד הוי'

מה לגבי התנאים? מי הוא רבי מאיר, מי הוא רבי שמעון, מי הוא רבי יהודה ומי הוא רבי יוסי? נתחיל מרבי יוסי, שמפורש לגביו בקבלה שהוא מלכות, ורבי יהודה, שמפורש לגביו שהוא חסד. באדרא, מהחלקים הכי עמוקים בזהר, רשב"י עצמו לקח את תלמידיו הגדולים וכוון אותם כנגד עשר הספירות¹⁰, ושם רבי יוסי במלכות ורבי יהודה בחסד. אמרנו שמרדכי הוא סיום שש מדות הלב, יסוד, והתחלת מדות הלב בחסד, מדת רבי יהודה.

מה לגבי רבי מאיר? הוא "מאיר עיני חכמים בהלכה"¹¹ (ו"לא קבעו הלכה כמותו, שלא יכלו חבריו לעמוד על סוף דעתו") – רבי מאיר הוא הכי עמקן בין החכמים, ו"סתם משנה כרבי מאיר", והוא "מאיר עיני חכמים בהלכה", הוא ראייה-חכמה. רבי שמעון הוא מ"זיהרא דאמא עילאה"¹², משם הזהר, ושמיעה היא בינה. אם כן, רבי מאיר ורבי שמעון הם חכמה ובינה, אבא ואמא, י-ה של שם הוי'.

יש כאן הקבלה פשוטה:

י	רבי מאיר
ה	רבי שמעון
ו	רבי יהודה
ה	רבי יוסי

ארבעת ה"תקף" בסוד הוי'

נתחיל מה"תוקף":

יש כאן ארבע דעות (המובאות לפי סדר המגלה) מהו התוקף שהכי חשוב להתחיל ממנו: הדעה הראשונה היא שצריך לקרוא את "תוקפו של אחשורוש, השניה "תוקפו של מרדכי", השלישית "תוקפו של המן" והרביעית "תוקפו של נס", שהוא תוקף של עצמות ה'. בהפשטה, ארבע הדעות הן 'תוקף המלך', 'תוקף הצדיק', 'תוקף הרשע' ו'תוקף הקב"ה'. ההקבלה לשם הוי' כאן היא מלמטה למעלה: 'תוקף המלך' הוא המלכות, כפשוט. 'תוקף הצדיק' – "צדיק יסוד עולם"¹³ – הוא היסוד (שמעל המלכות, סיום ו מדות הלב, והוא כולל את שש המדות). צריך להבין למה המן הרשע כאן הוא כנגד אמא-בינה, ה עילאה. בכל אופן, פשוט ש"תוקפו של נס", גילוי שם ה', הוא בפשטות "הוי' בחכמה".

שלוש מארבע האותיות כאן מאד ברורות – תוקפו של אחשורוש הוא מלכות, ה תתאה, תוקפו של מרדכי הוא יסוד (שכולל את כל שש מדות הלב, כל ה-ו) ותוקפו של נס הוא ה-י. מאיפה בא "תוקפו של המן", 'תוקף הרשע'? בלשון הקבלה, המקור שלו הוא אותו מקום ש"מינה דינין מתערין"¹⁴ – הוא מעורר דין על עם ישראל. הוא ראה שעם ישראל לא שומר תורה ומצוות, נהנו מסעודת אחשורוש¹⁵, ומעורר עליהם דין. הוא השטן עצמו, הוא פקח, יש לו הרבה אינטליגנציה – בינה היא אינטליגנציה. כל הדינים – דינים קשים נגד עם ישראל – באים מחיצוניות אמא, חיצוניות הבינה. זו הדרך להסביר בקבלה את ההקבלה – "תוקפו של המן" הוא "מינה דינין מתערין".

סד ניצוצי אורות ריש האד"ר.

סה עירובין יג, ב.

סו זהר ח"ג קכד, ב.

סא משלוי, כה.

סב זהר ח"ב קעה, ב. ע"ח שיי"ג פ"ח; שיי"ד פ"ב.

סג מגילה יב, א.

מ"תוקפו של המן" (ה עילאה). בהקבלה יכולתי לחשוב שאולי המן הוא מלכות, "רגליה ירדות מות"^ט, אבל תופעה זו במלכות באה מ"מינה דינין מתערין" ב-ה עילאה, "הא בהא תליא". מחיצוניות אמא מתערין דינין כנ"ל, משם כח השונא לקטרטג על היהודים, לכן מתאים שרבי יוסי (שבמלכות) אומר "תוקפו של המן" (שבבינה).

החיבור האחרון כאן הוא של רשב"י - שהוא אמא ופנימיות אמא, "זיהרא דאמא עילאה", ה עילאה של שם הוי' - שאומר "תוקפו של נס", שכנגד ה-י. מהו החיבור הזה? "תרין ריעין דלא מתפרשין לעלמין"^{טז}, פנימיות אמא קשורה - ואינה נפרדת לעולם - לאבא, שהוא גילוי הנס עצמו. זו דוגמה לעיון בסוגיא של גמרא על פי קבלה (וחסידות) - נתחנו את המבנה שלה בשני דרכים, וחברנו את שתי ההקבלות:

אבא יסד ברתא

רבי מאיר (י) - תוקפו של אחשוורוש (ה תתאה)

ראשית וסיום המדות

רבי יהודה (ו) - תוקפו של מרדכי (ו)

הא בהא תליא

רבי יוסי (ה תתאה) - תוקפו של המן (ה עילאה)

תרדלמ"ל

רשב"י (ה עילאה) - תוקפו של נס (י)

הלכה כרבי מאיר, שהוא מרדכי היהודי והמגלה היא מגלת אסתר. שנזכה לגאולת פורים, ושנזכה "למסמך גאולה לגאולה"^{טז}, גאולת פורים לגאולת פסח, ו"בניסן נגאלו אבותינו ממצרים ובניסן עתידים להגאל"^{טז}, שה' יביא לנו את משיח צדקנו תיכף ומיד ממש.

מה הסדר במשנה? רבי מאיר, רבי יהודה ורבי יוסי. אחריהם מביאה הגמרא את דעת רבי שמעון. אם כן, סדר הזכרת התנאים הוא צירוף י-ו-ה-ה - הצירוף השלישי, של חדש סיון, חדש מתן תורה, "הדור קבלוה".

חבור ההקבלות

נתבונן בחיבור סדר התנאים עם דעותיהם: כפי שהוזכר, אנחנו פוסקים כרבי מאיר שמתחילים מתחלת המגלה, מ"תוקפו של אחשוורוש". יש כאן שתי מדרגות - רבי מאיר הוא חכמה (י), והוא אומר לקרוא מ"תוקפו של אחשוורוש", מלכות (ה תתאה). הוא הכי גבוה, אבל דעתו הכי נמוכה - וזו ההלכה. התופעה הזו מוסברת בקבלה בביטוי "אבא יסד ברתא"^{טז} - "הוי' בחכמה יסד ארץ" - יסוד המלכות הוא מכח המבט של האבא. החיבור כאן הוא בין המדרגה הכי גבוה (חכמה) למדרגה הכי נמוכה (מלכות). אמרנו שרבי מאיר הכי קשור למרדכי היהודי ("מירא דכיא"), ומוסבר בקבלה^{טז} שסוד נשמת מרדכי הוא הארת יסוד אבא שעוברת את המלכות דאצילות, סוד "מור עבר"^{טז}, ומאיר בעולם הבריאה (מלכות אחשוורוש).

אחר כך באה דעת רבי יהודה, שהוא תחלת ה-ו, חסד, ודעתו היא "תוקפו של מרדכי", סיום ה-ו, יסוד. ביסוד מתקבצים כל החסדים של המדות. כאן ההתאמה מדויקת.

שלישית מובאת דעת רבי יוסי, שמדתו מלכות (ה תתאה), האומר שיש לקרוא

טז שם רנו, ב; רנח, א.

סח דרושי פורים בשעה"כ ופע"ח; מחברת הקדש שער פורים. ראה באורך שיעור כ"ה אד"ר (פורסמה ב"זאביטה" ויקרא) והתועדויות ר"ח אד"ש (פורסמה ב"זאביטה" פורים-צו) ש"ז.

טט ש"ה ש"ה, ה; ה, יג.

ע משלי, ה, ה.

עא עפ"י זיהר ח"ג ד, א.

עב מגילה ו, ב.

עג עפ"י ר"ה יא, א.

מתיר אסורים

מעין גנים – נקודה חסידית' בפרשת שמיני

"מה שאסרתי לך – התרתיו לך כנגדו"

שמעשהו היה רע ומתחרט עליו. לפי דרשת חז"ל מתברר שהתרה ממאסר היא כשמתירים את עצם האיסור, כשמתברר שמה שעשה האדם היה מותר.

נופל, חולה, אסור

כדי להבין את משמעות הדבר בנפש יש להתבונן במצב בו מכונה הנשמה "אסיר". בברכת "מחיה המתים" משבחים את ה' כ"סומך נופלים ורופא חולים ומתיר אסורים". בחסידות¹ מוסבר שמדובר בשלשה שלבים – מצבים, זה חמור מזה, של נשמות שירדו מלעמוד לפני ה' – מעולם האצילות, בו אין כל רע – לעולמות התחתונים:

הנופל נמצא בעולם הבריאה ש"רובו טוב ומיעוטו רע" – הוא מודע להיותו בן המלך וקשור לה' במודע, ורק לפעמים מוסחת דעתו לרגע מה' – זו נפילה מקומית של מח האדם מזכרון ה' (המזעזעת נשמה זו, שהרי כיצד ניתן להסיח דעת מכבוד ה' והדר גאונו?!).

בהמשך נופלת הנשמה לעולם היצירה והופכת ל"חולת אהבה" – האדם זוכר שהוא "בן מלך" אך חש ניתוק וריחוק מה', וחוסר יכולת לממש את זכרונו ואת תשוקתו לה'.

במצב זה מאוזנים הטוב והרע – האדם זוכר את ה' ומשתוקק אליו, אך חוסר יכולתו ויאושו מהיכולת לממש את התשוקה גורמים ליניקת החיצונים מתשוקתו לה' – זו פגיעה

בפרשנותו מפורטים באריכות דיני הכשרות, ולפתע מתברר לעם ישראל שיש הגבלות רבות על מה שמותר להם לאכול ועל האופן בו מותר להם לאכול. המדרש² מלמד שמגבלות אלו עלולות להביא למצב של "יטעך יצרך לומר שכל דברים טובים אסר הקב"ה לישראל", ולכן "אמר הקב"ה לישראל כל מה שאסרתי לך התרתי לך כנגדו" – והמדרש מונה שורת דברים האסורים על פי תורה אך יש אופן בו הם או דומיהם מותרים. ההיתר נובע מדרכי ה' התמימות ורצונו לתת שכר לשומרי מצוותיו ולא לחסר מהם כל טובה שבעולם.

בעומק יותר מובנת הדרשה כפי שהיא נדרשת³ – בפירוט וביסודיות – על הפסוק "הוי' מתיר אסורים"⁴, המלמד כי ה' מתיר את אותם אסורים עצמם שאסר על ישראל ומוצא אופן מותר לקיומם⁵. דרשת "מתיר אסורים" נותנת טעם עמוק למשמעות של התרת האיסורים, הפועלת התרת נשמות ממצב של מאסר: מקובל שמי שעשה דבר אסור ויושב בשלו במאסר משתחרר כשהוא מודה

מהתוועדות ח' ניסן ה'תשנ"ז. נרשם ע"י איתיל גלעדי.

א ינחומא פרשתנו ח.

ב ויקרא רבה כב, י. נראה ששרש המדרש הוא העובדה שבתנ"ך נאמר תמיד "מוציא אסורים" ו"מתיר אסורים" – הוצאה נוגעת לאסיר עצמו, והתרה לשרש איסורו, ודוק.

ג תהלים קמו, ז.

ד ההגיון התורני המתיר את מה שנאסר קודם לכן הוא סוד הפסוק "לא כן עבדי משה... פה אל פה אדבר בו" (במדבר יב, ז): משה נותן התורה פועל בסדר של "לא כן" – קודם אוסר, "לא" ולאחר מכן מוצא פתח היתר לאותו דבר עצמו, "כן". נשיאת הפכים זו מכונה "פה אל פה" – סוד "הפה שאסר הוא הפה שהתיר" (כתובות טז, א).

ה סידור עם דא"ח ד"ה "מי כמוך" (פח, ג). וראה שם ד"ה "ומתיר אסורים" (קצד, א), שם מבאר מדרגות אסורים – נופלים-כפופים כנגד ב"ע.

ו ש"ש ב, ה.

ברגש האדם.

בשלב השלישי יורדת הנשמה לעולם העשייה ונהפכת ל"אסיר" – היא מתרגלת לח'שך ונכלאת בכחות המעשיים בעולם, שוב אין היא זוכרת שהיא "בן מלך" ואיננה משתוקקת לצאת מהעולם הסובב – זהו אובדן הזהות היהודית (ולכן איתא לכוון ב"מתיר אסורים" ל"שלא עשני גוי", שהרי שניהם מכוונים כנגד עולם העשייה).

לענייננו, מובן שאיסור החל על אדם טבעי ומובן כשברור לו שהוא בן מלך ודברים נחותים זרים לו ורחוקים ממנו. אך ברגע שאדם חווה כעיקר את עולם המעשה הסובב אותו, ולא מביט בו 'מבחוץ', הוא רואה את עצמו מוגבל ומנוע מ"דברים טובים" רבים.¹ גם אדם שאינו עובר עבירות בפועל, חש בשל רצונו לטעום איסור ש'איני יהודי' באמת – ומתיאש מזהות יהודית אמיתית (כמבואר² שתאווה לדבר אסור אינה יהודית והיא מ"שדין נוכראין"; "שדין יהודאין" מתאווים רק לדברי היתר). האסיר מתעודד ומותר כשמגלים לו שיש מקום לרצונו גם בתחום היהדות – ואם הרצון אינו אסור גם הוא איננו אסיר.

שלשת שלבי התרת האיסור

במדרש³ יש שלש מימרות על "מתיר אסורים": "מה שאסרתי לך התרתי לך: אסרתי לך חלב בהמה והתרת לך בחיה, אסרתי לך גיד הנשה בחיה והתרת לך בעוף, אסרתי לך שחיטה בעופות והתרת לך בדגים"; "וותר ממה שאסרתי לך התרתי לך: דם הנדה אסרתי

¹ ובהיות האדם שקוע בעולם העשייה ושוכח את מה שמעליו, גם בקשר שלול"דברים טובים" מותרים הוא שקוע לגמרי והריהו "אסיר" בתוכו, כפירוש הרבי מהר"ש למאמר חז"ל "עם הארץ אסור לאכול בשר", ש"עם הארץ" שקוע בארציות ולכן הוא "אסור לאכול בשר" – קשור ומכוון לאכילת הבשר, ולא מסוגל להשתחרר ולהתעלות ממנה.

² תניא פ"ח.

לך התרתי לך דם בתולים, אסרתי לך אשת איש התרתי לך את השבויה, אשת אח התרתי לך יבמה, 'אשה ואת אחותה' בחייהם התרתי לך לאחר מיתה, לבישת כלאים התרתי לך סדין בציצית, בשר חזיר התרתי לך דג ששמו שיבוטא, את החלב התרתי לך את השומן, את הדם התרתי לך טחול, בשר בחלב התרתי לך את הכחל"; "תחת מה שאסרתי לך התרתי לך: תחת איסור דגים לוייתן דג טהור, תחת איסור עופות זיו עוף טהור הוא... בשעה שהוא פורש את כנפיו מכהה גלגל חמה... ולמה נקרא שמו זיו? שיש בו כמה מיני טעם מזה ומזה, תחת איסור בהמות 'בהמות בהרי אלף'".

שלש המימרות מבטאות שלשה שלבי עלית תודעה של התרת האיסור – מעולם העשייה (עולם המעשה) לעולם היצירה (עולם הרגש) ומעולם היצירה לעולם הבריאה (עולם השכל):

"מה שאסרתי לך התרתי לך" מוצא היתר ברמה נמוכה יותר של המציאות, בנברא שדרגת החיים שלו פחותה (בהמות וחיות נבראו ביום ששי, ודגים ועופות ביום חמישי) – זהו 'אילתור' מעשי המנתב את הרצון למה שלא אסור בעצם.

"וותר ממה שאסרתי לך התרתי לך" מגלה את ההיתר "מיניה וביה" בתוך האיסור עצמו, שמותר לעתים בהלכה – מתגלה שבעצם האיסור, שאינו יכול לעלות לעבודת ה', מסתתר ניצוץ היתר (ולעתים מצוה ממש) המסוגל לעלות אל ה'. זהו תיקון תודעת ה'חולה אהבה', החש שאינו יכול להתקרב לה' (ואהבותיו זרות ו'חולות'), אך מתברר לו שגם בעצם הדבר האסור והמוגבל מלעלות לה' יש צד פנימי של היתר ויכולת התעלות.

"תחת מה שאסרתי לך התרתי לך" מגלה ששמור לך שכר נעלה בהרבה – דג, עוף ובהמה פלאיים הכוללים בתוכם את טעמי

"ואת רוח הטמאה אעביר מן הארץ"

למעלה משלבים אלו, ידועים עוד שני מאמרי חז"ל דומים (השונים מהותית מהשלבים בהם אין שינוי בהלכה): על החזיר, הנאסר בפרשתנו, נאמר "עתיד חזיר להטהר" (חזיר על שם שיחזור להיתר), ויותר מכך נאמר ש"מצוות בטלות לעתיד לבא"¹⁰. עליות עתידיות אלו הן כניסה לאצילות:

התרת החזיר היא שינוי ההלכה (ולא בטולה), הנובע מקיום "ואת רוח הטמאה אעביר מן הארץ"¹¹ – כשאין קליפות עליהן חל איסור. זו עלית העולם למצב התודעה שבאצילות, בה אין כל דבר רע ונפרד מה'.

בטול המצוות המעשיות הוא עליה נוספת, למצב בו מאוחד רצונו של האדם עם רצון ה' – אין רצון נפרד לכאורה, המביט במציאות ומגלה שכולה אלקית ומותרת, אלא הרצון עצמו מאוחד עם רצון ה'. אז אין צורך בציווי – המצוות נעשות בדרך ממילא, בזרימה טבעית¹², ומושג המצוה בטל. זו העליה לשיא עולם האצילות – לרצון האלקי שהוא הכתר דאצילות¹³.

כל הדגים, העופות והבהמות במציאות – ואין כל טעם להצטער על אבדן טעם פרטי אחד. זהו תיקון השכל של ה"נופל", היודע שהנטיה לאיסור היתה הסח הדעת קל וזניח – בשל הטעות המהותית שבו – מחוית עולם הבא הכוללת אותו טעם באופן נפלא לאין ערוך.

שלבי העליה הם גם שלבי התיקון המהותיים שלמד הבעש"ט¹⁴ – הכנעה, הבדלה, המתקה (ושרשם ברמות המודעות: השתלשלות, התלבשות, השראה):

בשלב הראשון נאמר לאדם שאם יכנע ויתכופף לרמת קיום נמוכה יותר (שלב תחתון יותר בסדר ההשתלשלות) יקבל מה שרצה – כל אחד שיתכופף מספיק יצא מכלאו (אף שיש מי שיצא רק בתחתית המציאות ממש).

בשלב השני נאמר לאדם שעליו לדקדק בפרטי המציאות בה הוא רוצה ולגלות שבתוך מה שנאסר עליו יש התלבשות של אותו דבר בהיתר, והוא יכול להנות מאותו טעם עצמו אם יבדיל כראוי בין האסור למותר (שלא כבעשיה, ביצירה העיקר אינו היכולת המעשית – בה ניתן לאלתר ולמצוא תחליף ב'חומר גלם' דומה – אלא הטעם והתאוה הרגשיים, יש רצון ל'טעם האיסור' עצמו).

בשלב השלישי מבין האדם בשכלו שהוא זוכה למציאות המתוקה לאין ערוך ממה שנאסר עליו – הכוללת את האיסור באופן מומתק – והוא חי בהשראת העולם הבא גם בעולם הזה (כמובן, אזי נמתק עצם הרצון – כי מתגלה ששרשו ברצון נעלה לשכר אלקי).

ט כש"ט אות כח.

י מאמר חז"ל שמקורו אינו לפנינו, אך הוא מצוטט בספרי ראשונים ואחרונים. וראה 'טעם מצוה' בגליון זה.

יא נדה סא, ב.

יב זכריה יג, ב.

יג וראה עוד באורך בספר מודעות טבעית.

יד למעין עולה כאן מבנה בסוד הוי"ב: עולמות ב"ע כנגד אותיות הוה (תודעות ההוה), העליה לאצילות כנגד ה-י והעליה לכתר דאצילות כנגד קוצו של י (שבעתיד).

טעם מצוה – סימני דגים

השל"ה¹ – שהתירוץ הראשון של הגמרא נדחה, כי אנו יודעים מהו סנפיר ומהו קשקשת, אלא שהתירוץ השני עומד בפני עצמו, סנפיר נכתב רק משום "יגדיל תורה ויאדיר".

והנה הריטב"א פירש "יגדיל תורה ויאדיר – פירוש דלסמוך ודאי בקשקשת סגי לן, ומיהו כתב רחמנא סנפיר משום דלא סגיא דלא להוי התם כיון שיש שם קשקשת [כמו שהוסבר לפי רש"י, סנפיר נכתב לא כדי ללמד על קשקשת אלא מצד עצמו]. ואולי הוא גם כן גורם טהרתו ואף על פי שהוא לבדו אינו גורם טהרה [דהיינו ששני הסימנים יחד, הסנפיר והקשקשת, הם הגורם והסיבה לטהרת הדגים]". וכיוצא בזה כתב השל"ה.

מכאן באנו לחקירת האחרונים (הרוגאטשובר ועוד²) האם סימני הטהרה הם סימן או סיבה, ובדברי הרבי "האם הפירוש הוא שבגלל היותה מפרסת פרסה ומעלת גרה לכן טהורה היא, היינו שהסימנים הם סיבת הטהרה, או שהטהרה היא בגלל סיבות אחרות אלא כדי שאנו נדע אלו הם הבהמות הטהורות קבע בהם הקב"ה סימן לברר הטהרה"³. ומדברי הריטב"א והשל"ה הנ"ל נראה שהסימנים הם סיבת ההיתר. אך הרמב"ם⁴, לאחר שנתן טעם כללי במאכלות אסורות שהם מזיקים לבריאות, כתב "ודע שאלו הסימנים רוצה

"אֶת זֶה תֹאכְלוּ מִכָּל אֲשֶׁר בַּיָּם כָּל אֲשֶׁר לוֹ סָנְפִיר וְקִשְׁקֶשֶׁת בַּיָּם וּבַיָּבֵשׁ אֲתֵם תֹאכְלוּ"⁵. ובמשנה⁶ "כל שיש לו קשקשת יש לו סנפיר ויש שיש לו סנפיר ואין לו קשקשת". ובגמרא⁷ הקשו "מכדי אקשקשת קא סמכין, לכתוב רחמנא קשקשת ולא לכתוב סנפיר!" ותירצו שהיינו טועים לומר שקשקשת היינו סנפיר. ושוב שאלו, מנין שקשקשת היא "לבושא", ותירצו שזה נלמד מ"ושריון קשקשים הוא לבוש". ושוב שאלו "ולכתוב רחמנא קשקשת ולא לכתוב סנפיר", ותירצו "יגדיל תורה ויאדיר". זהו המקום היחיד שהגמרא משתמשת בתירוץ כזה – מתאים לדגים שהם סמל הריבוי: להם נאמרה תחילה הברכה "פרו ורבו"⁸, "וידגו לרב"⁹, וכן דברי תורה פרים ורבים¹⁰. ורמז מובהק: **יגדיל** אותיות **דגים** כאשר אותיות **יל** הופכות ל-**מ**. "ויאדיר" רומז לחודש אדר שמזלו דגים.

וכתבו התוספות "יגדיל תורה ויאדיר, הרבה אמר לנו טעמים לידע מהו קשקשת". כלומר, התירוץ הראשון של הגמרא נשאר במקומו, סנפיר נכתב כדי שלא נטעה בפירוש קשקשת. אבל מרש"י נראה – כמו שביאר

רשם: יוסף פלאי.

א ויקרא יא, ט. לכל הנושא ראה התוועדות פורים קטן שנה זו, נדפס ב'אביבה' פרשת פקודי.

ב נדה פ"ו מ"ט.

ג חולין סו, ב. נדה נא, ב.

ד בראשית א, כב. וראה כתובות ה, א "בתולה נבעלת בחמישי הואיל ונאמרה בו ברכה לדגים".

ה בראשית מח, טז.

ו חגיגה ג, ב.

ז תורה שבעל פה, כללי התלמוד, כלל יגדיל תורה ויאדיר.
ח קובץ שמעות חולין סימן כז. זרע אברהם סימן יא. לאחרונה הרחיב בנושא זה בספר 'סימן סיבה והבדלה'.
ט לקוטי שיחות ח"א פרשת שמיני; ח"ב פרשת ראה. וראה 'רשימות' טל.
י מו"נ ח"ג פמ"ח. וכן כתב בספר ציוני עה"ת פרשת שמיני.

המדור מוקדש לזכות:

הרכה הנולדת טליה תחי' בסוק - י"א אדר ב. שתגדל להיות חסידה יר"ש ולמדנית

מאמר חז"ל "עתיד חזיר להטהר"^ט שזה יהיה כאשר טבעו ישתנה והוא יעלה גרה, ומכאן שלדעתם סימני הטהרה הם סיבה לטהר.

המיוחד בסימני דגים

ויש לומר שסימני דגים יותר עצמיים מסימני בהמה. שהרי בבהמה וחיה נאמרו בתורה גם המינים הטהורים, וכן בחגבים נאמרו המינים הטהורים, ובעופות נאמרו רק סימנים. לכן ניתן לומר שטהרת בהמה נובעת מעצם הגדרת המין, והסימן אינו אלא מברר, מה שאין כן בדגים הסימן עצמו הוא גורם הטהרה. ועוד, המפרשים כתבו שבתורה לא הוזכרו שמות הדגים מפני ש"אין שמות לדגים"^י, וכמו שכתוב "ויקרא האדם שמות לכל הבהמה ולעוף השמים ולכל חית השדה"^י ומשמע שלא קרא שמות לדגים (והתוספות"^י הסתפקו בדבר), וטעם הדבר "לפי שמכוסים מבני אדם אין להם שמות"^י. אם כן, כיון שאין להם שמות מסתבר שאין בהם מין אסור או מותר, ורק הסימנים הם גורמי הטהרה.

בפנימיות: דגים שייכים ל"עלמא דאתכסא", כנגד אותיות י-ה של שם הוי', חכמה ובינה, "הנסתרות לה' אלהינו" (לעומת אותיות וה, "והנגלות לנו ולבנינו"), וכן נקראו בעלי הסוד והפנימיות "נוני ימא"^י. מובן שדוקא בחכמה ובינה (מוחין) שייך גילוי הטעם, טעמי תורה, ולכן דוקא בדגים הנסתרים התפרש טעם ההיתר, דהיינו הסנפיר והקשקשת שהם-הם טעם ההיתר

לומר העלאת גרה ושסיעת פרסה בבהמות, וסנפיר וקשקשת בדגים, אין מציאותם סיבת ההיתר ולא העדרם סיבת האסור, ואמנם הם סימן יודע בו המין המשובח מן המין המגונה" (אך ניתן לדחוק שכוונת הרמב"ם לומר שסימני טהרה אינם גורם לבדם, שהרי בהמה טמאה שילדה בהמה טהורה הולד טמא). וכן כתב המהר"ל "שאין הטעם שהבהמה היא טהורה בשביל שיש לה מפרסת פרסה, דלמה בשביל כן טהורה. ואין הבהמה טמאה בשביל שאין לה מפרסת פרסה, אבל דבר זה סימן בלבד"^י, וכ"כ המהרי"ט^י "כמו שמסר סימן בבהמה טהורה ואמר 'מעלת גרה בבהמה אותה תאכלו' וכן מפרסת פרסה ואינם אלא סימן להבחין בין הבהמה הטהורה לטמאה לא שהקליטה גורמת טמאה". והרואטשובר נוטה לומר שהסימנים המפורשים בתורה הם "גורמים הטהרה" מה שאין כן סימנים שאינם כתובים בתורה, כסימני העופות הטמאים שנתנו חכמים, שאינם אלא סימן מבדיל.

אחת הנפקא-מינות האפשריות מהשאלה העקרונית היא: אם יתרחש שינוי במין דג מסוים, שתחילה לא היו בו סימני טהרה ובזמן מסוים החלו הדגים הללו לגדל סימני טהרה, או להיפך (דבר שיתכן על ידי הנדסה גנטית)^י – אם הסימן רק מורה על המין האסור או המותר, מסתבר שהמין שהיה אסור ימשיך להיות אסור והמין שהיה מותר ימשיך להיות מותר, אבל אם הסימן הוא סיבה יתכן שישתנה הדין. והנה הרמ"ע מפאנו^י ואור החיים^י ביארו

יא חדושי אגדות חולין מב, א, עיי"ש.

יב ח"א סימן בא.

יג ראה שו"ת מנחת שלמה ח"ב סי' צז. שו"ת בנין אב ח"ב סי' מב; ח"ד סי' מג.

יד מאמר חיקור דין ח"ד פי"ג.

טו ויקרא יא, ז-י.

טז לפי ויקרא רבה יג, ב. וראה תורה שלמה פרשת שמיני פי"א אות לד.

יז פענח רזא פרשת שמיני.

יח חולין סו, ב ד"ה כל.

יט בעל הטורים, וכן הוא בחזקוני.

כ ראה בכל זה בלקוטי תורה לפרשתנו, וש"נ.

כלומר, היסוד הוא מדת השפלות, קשקשת, ואז ודאי יש לו סנפיר שודאי יגיע לבסוף לאהבה ויראה אמתיים. אבל אהבה ויראה ללא הקדמת השפלות אינם אמתיים אלא דמיונות שוא (דהיינו שבאמת האדם עובד את עצמו ומחפש את ה'חוויה' וההתפעלות לעצמו).

בסגנון אחר: קשקשת היינו העבודה בקטנות מוחין (כמודגש בהלכה שהקשקשים לפעמים קטנים ביותר), שבכל מצב שבו נמצא האדם עליו 'ליפול' לדרגה של עבודה נכונה בקטנות, ושייך למדת השפלות כנ"ל. לעומת זאת, הסנפיר היינו העבודה מתוך גדלות מוחין, שאז יש הרחבת הדעת ושמחה, שהרי כמו שהצפור שמחה ומתפארת בכנפיה, "כנף רננים נעלסה"²², כך הדג שמח בסנפיריו, גם שמחה בחידושי תורה של "יגדיל תורה ויאדיר". וגם בזה, עבודת הקשקשת היא חובת גברא שאי אפשר מבלעדה, ללא קשקשת הדג הוא טמא. ללא שפלות, השמחה היא חיצונית וחולפת (שהרי שמח ומתפאר בעצמו, "ולשמחה מה זו עושה"). אבל לאחר הקדמת השפלות ודאי יגיע לבסוף לשמחה, "כל שיש לו קשקשת יש לו סנפיר", כיון ששפלות נכונה מביאה לשמחה בה' שהכל מאתו במתנת חנם, "ויספו ענוים בה' שמחה ואביוני אדם בקדוש ישראל יגילו". אמנם בתחילה יתכן שהשמחה לא תהא בגילוי, כמו שכתוב שגם אם אין עכשיו סנפירים ועתיד לגדלם לאחר זמן הוא כשר, אבל לבסוף ודאי יהיו סנפירים והדג יהיה שש ושמת.

סנפיר. יהל אור עמ' תה.

כב איוב לט, יג. ובמצו"ד: "ונקרא רננים ע"ש שתשמח ותרנן ביופי כנפיה".

ממש ולא רק סימן לבירור המין, ודוקא בדגים נאמר "יגדיל תורה ויאדיר" – 'גדלות' התורה כאשר מתגלים טעמיה.

ההבדל בין הנסתרות (י-ה) לנגלות (וה) הוא בין פנימיות לחיצוניות. וכן לגבי הנסתר של התורה, עיקר החידוש של קבלת האר"י הוא להבחין בין פנימיות לחיצוניות, וכן ביתר שאת בתורת החסידות העיקר הוא גילוי הממד הפנימי בכל דבר. הבדל זה מתאים להבדל בין סימן לסיבה: מצד החיצוניות לא מזהים קשר מהותי-תוכני בין דברים שונים, אלא רק כסימן מברר שהקשר שלו חיצוני ומקרי, אבל מצד הפנימיות רואים גם סימנים חיצוניים-כביכול כעניין מהותי ופנימי, כמו שניכר היטב בכל דרך הקבלה והחסידות (וכן בנושא זה גופא מדגיש הרבי שגם אם סימני טהרה אינם הגורם, מכל מקום ודאי קשורים באופן מהותי לטהרה).

סנפיר וקשקשת בעבודה

ביחס בין סנפיר לקשקשת יש רמז מובהק: **סנפיר = 400. קשקשת = 1200**, דהיינו 3 פעמים **סנפיר** (בחלוקה של **קש-קש-ת**). לכן כל שיש לו קשקשת יש לו סנפיר, כי בקשקשת יש 3 פעמים סנפיר, חזקה של סנפיר. ויש לפרש: קשקשת היינו הצניעות והשפלות, שהרי הקשקשים הם הלבוש המגן וזו התודעה של האדם שעליו להצניע עצמו בלבוש וכן להגן על עצמו שהרי מצד עצמו הוא במקום שפל ועלול לכל צרה. לעומת זאת, הסנפירים בדג מקבילים לכנפיים בעופות, והנה שתי הכנפיים הן אהבה ויראה, חסד וגבורה (עיקר המדות), וכן הוא לגבי הסנפירים (כמפורש בקבלה²³).

כא פרדס שער כג פי"ב (למסקנה שם). קהילות יעקב ערך

ניגון | 422 כ"ח אדר ב' תשע"ט

מענות ותשובות

שאלה:

לאחרונה אני מתמודדת עם קשיים מסוימים בבית ואני מרגישה שאין לי את הכלים להתמודד איתם, כיוון שאני רחפנית מדי. אני אוהבת ללמוד, לנגן ולהתפלל – אבל ההתמודדות עם השגרה הביתית קשה לי, ובוודאי כשמצטרפים קשיים פחות שגרתיים.

מענה:

חזקי ואמצי! את עוברת נסיון וה' נותן לך את הכח לעמוד בו, בבטחון (שהכל יהיה טוב בטוב הנראה והנגלה) ובשמחה. טוב מאד להיות רוחנית באמת, שתמיד הראש שלך למעלה מן המים (התחתונים), בשמים (שם מים עליונים, תענוג אלקי בתורה ומצות). יחד עם זאת, צריך שהרגליים תהיינה על הקרקע, בחיי היום-יום, למלא את אחריותך כאשה ואמא (וגם חברה ומשפיעה לאחרות). הדוגמה לכך היא אדל בת הבעל שם טוב, שבעת נקיונות הבית היתה עומדת לענות קדושה עם מלאכי רום. תבשרי בשורות טובות, שכולם יהיו בריאים ושמחים!

שאלה:

עבר עלי יום קשה בלימוד ובשליחות – איך מתמודדים?

מענה:

להתחזק בשמחה בכל מצב, באמת הכל טוב ורק צריך קצת להתבונן כדי לראות איך שהכל טוב. שכל יום יהיה מלא תוכן של תורה, עבודה וקירוב לבבות להשי"ת.

במענה לדו"ח ממוסד חינוכי:

תודה על הדו"ח המשמח! שנזכה ל"מרבין [בשמחה]" בכל עניי דקדושה, בתורה ובעבודה ובגמ"ח (לגבי 'פעילות בשטח' צריך לחשוב בכיוון של גמ"ח, לא רק לקרב לאידישקייט במוצהר אלא לעזור בפועל גם בגשמיות, יסוד דרך הבעש"ט).

מענות בקשר למסיבת פורים לנשים:

לפני: ברכה להצלחה רבה במסיבת פורים לקרב לבבות ולהדליק לבבות באור של קדושה – "ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר!"
אחרי: מאד שמחתי לשמוע על הצלחת ההתוועדות של פורים. בכדי להפוך את זה לפעולה נמשכת (כמו שהרבי הדגיש ביחס לכל פעולה טובה של קירוב לבבות) ראוי שיהיה ועד ארגון של 3-4 נשים, הן בשביל לקבל החלטות והן בשביל לחלק את משימות ההתארגנות בפועל, שלא הכל יפול על מישהי אחת. שה"מרבין בשמחה" ימשיך הלאה, כולל ההכנות לפסח. שנזכה למסמך גאולה לגאולה.

ברכות בחשבון

מתמטיקה בפרשת השבוע

(א) וַיִּקְחוּ בְנֵי-אֶהֱרֹן נֹדֵב וְאַבְיָהוּא אִישׁ מִחֶתְתָּו וַיִּתְּנוּ בְּהֵן אֲשׁוּ וַיִּשְׂימוּ עָלֶיהָ קִטְוֹרֹת וַיִּקְרְבוּ לִפְנֵי י-הוּוה אֲשׁ זָרָה אֲשֶׁר לֹא צִוָּה אֹתָם: (ב) וַתֵּצֵא אֲשׁ מִלִּפְנֵי י-הוּוה וַתֹּאכַל אוֹתָם וַיִּמְתּוּ לִפְנֵי י-הוּוה: (ג) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-אֶהֱרֹן הֲוֹא אֲשֶׁר-דִּבַּר י-הוּוה | לֵאמֹר בְּקִרְבֵי אֶקְדֹּשׁ וְעַל-פְּנֵי כָל-הָעָם אֶפְבַּד וַיִּדָּם אֶהֱרֹן: (ד) וַיִּקְרָא מֹשֶׁה אֶל-מִישָׁאֵל וְאֵל אֶלְצָפָן בְּנֵי עֲזִיזָאֵל דִּד אֶהֱרֹן וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם קְרָבֹו שָׂאוּ אֶת-אֲחֵיכֶם מֵאֵת פְּנֵי-הַקֹּדֶשׁ אֶל-מַחֲוֵץ לַמַּחֲנֶה: (שמיני י, א-ד)

א. שלמות הכהונה

אביהוא איתמר = $26^2 = 676$
 (נדב אלעזר = $364 = 22 \cdot 16 = 22 \cdot 2 \cdot 8 = 22 \cdot 2 \cdot 2 \cdot 2 \cdot 2 \cdot 2$ דוד פעמים הוי'
 [נדב = ד פע' דוד, אלעזר = 22 פע' דוד], יעקב יוסף יצחק).

האב ו-ד בניו (יחס של 1:4, שהוא היחס המושלם ביותר בתורה בהיותו היחס בין שם בן ד לאותיותיו),

אהרן נדב אביהוא אלעזר איתמר = $1296 = 6^4 = 36^2$

מצאנו אם כן שהערכים של שמות אהרן ובניו – אהרן, נדב אביהוא, אהרן נדב אביהוא אלעזר איתמר – יוצרים סדרה פשוטה $3^4, 4^4, 6^4$ שנוסחתה:

$$f[n] = (\Delta n + 3)^4$$

ב. אקדש אכבד

הפסוקים הנ"ל נאמרו בסמוך למיתת נדב אביהוא, 81. נתבונן כעת בפסוק ג: "וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-אֶהֱרֹן הֲוֹא אֲשֶׁר-דִּבַּר י-הוּוה לֵאמֹר בְּקִרְבֵי אֶקְדֹּשׁ וְעַל-פְּנֵי כָל-הָעָם אֶפְבַּד וַיִּדָּם אֶהֱרֹן".

"אֶקְדֹּשׁ" = $405 = 5 \cdot 81 = 5 \cdot 3^4$ (נדב אביהוא)

= "עַל פְּנֵי כָל הָעָם"

"אֶפְבַּד" = $27 = 3^3$ (שליש נדב אביהוא)

במספר קטן נדב אביהוא = 27

במספר סדורי, נדב אביהוא שווים כ-ו-כה

הכהנים משקפים את ההתכללות שישנה בעם ישראל ולכן מצאנו בהם ריבוי רבועים וחזקות המעידים על התכללות והשלמה. ראשית, אב משפחת הכהנים, הכהן הגדול:
 אהרן = $256 = 16^2 = 4^4 = 2^8$
 (והיינו גם מספר הכנפים של ד חיות הקדש שבמעשה מרכבה, כמבואר בתרגום שם).

בנו השני של אהרן,

אביהוא = $25 = 5^2$

שווה כה ורומז לפסוק המקדים את ברכת הכהנים, "כֹּה תִבְרְכוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וגו'" (במדבר ו, כג).

ד בני אהרן הם כנגד ד אותיות הוי', לפי סדר לידתם. יוצא שנדב ואביהוא הם כנגד "הנסתרות להוי" אליקינו", וכך גם מתו יחד מתוך "נעימות עריבות ידידות מתיקות" (כתרין רעין דלא מתפרשין לעלמין) כשהקריבו אש זרה. והנה,

נדב אביהוא = $81 = 9^2$

9 בעצמו שווה 3^2 . נמצא ש-81 שווה 3^4 , כמו שאהרן שווה 4^4 .

בשם נדב 3 אותיות. בשם אביהוא 6 אותיות שהן, אבי-הוא 3-3 אותיות. יוצא שממוצע כל אות נדב אביהוא שווה 9.

ג. פעלים וברכה

בפסוק ג בו התרכזנו עד עכשיו יש 9 תבות עד "לאמר" ועוד 9 תבות אחריו. על פי האתנחתא הפסוק מתחלק ל-16 תבות ו-1 תבות. יש בפסוק 6 פעלים:

וַיֹּאמֶר דְּבַר לְאֹמֹר אֶקְדָּשׁ אֶפְבַּד וַיִּדַּם = 1226
1226 = 2 פעמים 613 (משה רבינו).

שאר התבות בפסוק עולות 4 פעמים 538, ערכה של הברכה השניה של ברכת כהנים בשלמותה, "יֵאָר י-הוה פָּנָיו אֵלֶיךָ וַיַּחַנְךָ" (במדבר ו, כה).

ד הדלתין שהזכרנו לעיל מופיעות במלים:
דְּבַר אֶקְדָּשׁ אֶפְבַּד וַיִּדַּם.

דְּבַר אֶקְדָּשׁ אֶפְבַּד וַיִּדַּם במילוי = 4050
10 = פעמים אֶקְדָּשׁ

50 = פעמים נדב אביהוא

= הרבוע הכפול של אדם = $2 \cdot 45^2$

ד. פסוקים רבועים

בפסוק הקודם, פסוק ב, 37 אותיות, המשלימות את מספר האותיות בשני הפסוקים ב-ג ל-100 או 10^2 .

גם בפסוק הבא, פסוק ד, עד האתנחתא (שתחת המלה אֶהְרֶן) יש 37 אותיות.

ו י א מ ר מ ש ה א
א ה ר ן ה ו א א ש ר
ד ב ר י ה ו ה ל א מ
ר ב ק ר ב י א ק ד ש
ו ע ל פ נ י כ ל ה ע
ם א כ ב ד ו י ד ם א
ה ר ן ו י ק ר א מ ש
ה א ל מ י ש א ל ו א
ל א ל צ פ ן ב נ י ע
ז י א ל ד ד א ה ר ן

אחרי האתנחתא יש עוד 44 אותיות עד סוף פסוק ד, וממילא בכל הפסוק הבא, פסוק ד, יש 81 או 9^2 ברבוע שהם נדב אביהוא אותיות!

וביחד 45 שהוא ערך אֶקְדָּשׁ במספר סדורי! היחס בין אֶקְדָּשׁ ל-אֶפְבַּד הוא 1:15 או י-ה (הנסתרות שכנגד נדב ואביהוא כנ"ל) ל-א, סוד "איה מקום כבודו",

אֶקְדָּשׁ = י-ה פעמים אֶפְבַּד

הסכום של שני הפעלים

אֶקְדָּשׁ אֶפְבַּד = 432 = ריו ריו

(והיינו ב פעמים גבורה) = 6 פעמים 6)

צירופי חסד

צירופי החסד רומזים לכך שהכהן הוא איש חסד (ואילו האש הזרה שהקריבו נדב ואביהוא היתה מצד הגבורה).

שני השרשים קדש כבד הם סוד "קִדְּשׁ להוי" הרשום על ציץ נזר הקדש של הכהן הגדול, אהרן אביהם.

מיקום שתי התבות "אֶקְדָּשׁ" ו"אֶפְבַּד" בפסוק: 11 16 = 27 = אֶפְבַּד.

במספר סדורי, אֶקְדָּשׁ אֶפְבַּד שווים 45 ו-18

וסכום ערכיהם במספר סדורי הוא: 63. 63 הוא מספר האותיות בפסוק, סוד שם סג, מילוי שם הוי ב"ה המקביל לעולם התהו שבו התנועה של רצוא בלי שוב, האופן בו פעלו בני אהרן.

באֶקְדָּשׁ אֶפְבַּד שתי האותיות המשותפות הן א-ד (היחס הנ"ל שבין אהרן לארבעת בניו). בכל הפסוק יש 9 אותיות א ו-4 אותיות ד (סוד "דד אֶהְרֶן" בפסוק הבא, ד פעמים ד; כמו כן, ד בחזקת ד שווה אהרן). 9 א ו-4 ד הם 13 אותיות, סוד אח-ד וערכן עולה 25 שהוא 5^2 (מספר ההשראה של 4 ששווה לפי הגדרתו: $4^2 = 3^2$) ששווה אביהוא (אבי, 13 אותיות).

בפסוקנו, המלים "אֶהְרֶן הוא" רומזות לאֶבְיָהוּא אֶבְי-הוא (הוא היינו בינה, הספירה המקבילה לאביהוא בין ארבעת בני אהרן, והיא סוד שרש הלוי שבכהונה כמבואר בדרושי החסידות על הפסוק, "וְעַבְד הַלְוִי הוא"; במדבר יח, כג).

יוצא שיש כאן יחידה 1 של 3 פסוקים ובה 49 תבות ו-181 אותיות. ארבעת המספרים ביחד עולים 234 ששווה 9 פעמים 26. אם נבנה מהם סדרה, הבסיס יהיה 42 או **אהיה אהיה**. המספר הבא בסדרה הוא 441, והוא **אהיה פעמים אהיה, אמת!**

5 המספרים עד כה עולים 675 והוא **כה** או **אביהוא** פעמים 27, ערך **אָפְכָד**, והיא התבה האמצעית שהיא התבה ה-**כה** מכאן ומכאן!

ה. דלתין

לאורך כל התבוננותנו הפעם אנו מדגישים את האותיות דלת כיוון שערכו של אהרן הוא **ד** בחזקת **ד**.

והנה, בשני הפסוקים (ג-ד) יש 7 דלתין במקומות: 21 39 55 58 95 96 132. סך כל מיקומי הדלתין הוא 496 ששווה **מלכות (ד)** היא אות המלכות, "דלית לה מגרמה כלום" והוא משולש 31. כל השמות המוזכרים בשני הפסוקים הם:

מִשֶׁה אֶהְרֵן הוּי מִיִּשְׂאֵל אֶלְצָפֶן עֲזִיאֵל = 1377
= 81 (**נדב אביהוא**) פעמים טוב!

רק בפסוק השני, 5 השמות מופיעים בדילוג שווה של 2-2 תבות, והם:

מִשֶׁה מִיִּשְׂאֵל אֶלְצָפֶן עֲזִיאֵל אֶהְרֵן = 1351
676 (שם **הוּי** ברבע) הוא הנקודה האמצעית של 1351 ו-1351 הוא הנקודה האמצעית של 2701, ערך הפסוק הראשון של התורה, "**בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ!**"

מילוי 5 השמות הנ"ל עולה 2702 שהוא 2 פעמים 1351, כלומר שבאופן נדיר ביותר, חלק המילוי שווה לשורש! בסך הכל יש ב-5 השמות 22 אותיות השרש ובחלק המילוי שלהם עוד 39 אותיות, בדיוק כמו ב-22 אותיות האלף-בית.

ו י ק ר א מ ש ה א
ל מ י ש א ל ו א ל
א ל צ פ ן ב נ י ע
ז י א ל ד ד א ה ר
ן ו י א מ ר א ל ה
ם ק ר ב ו ש א ו א
ת א ח י כ מ א ת
פ נ י ה ק ד ש א ל
מ ח ו ץ ל מ ח נ ה

נמצא שבשני הפסוקים (ג-ד) יש ביחד 144 שהם 12² אותיות (זהה למספר האותיות בשלשת הפסוקים של פרשת שבת בבראשית).

ו י א מ ר מ ש ה א ל א
ר ה ו א א ש ר ד ב ר י
ה ו ה ל א מ ר ב ק ר ב י
א ק ד ש ו ע ל פ נ י כ ל
ה ע מ א כ ב ד ו י ד מ א
ה ר ן ו י ק ר א מ ש ה א
ל מ י ש א ל ו א ל א ל צ
פ ן ב נ י ע ז י א ל ד ד
א ה ר ן ו י א מ ר א ל ה
ם ק ר ב ו ש א ו א ת א ח
י כ מ א ת פ נ י ה ק ד
ש א ל מ ח ו ץ ל מ ח נ ה
והנה, פנות הרבע האחרון הן **והשה** שעולים 316 והוא ערך "**וַיִּדְם אֶהְרֵן!**"

ואמנם, כיוון שבפסוקים ב-ג יש 100 אותיות ובפסוק ד עוד 81 אותיות, אפשר לצייר את כל שלשת הפסוקים בצורת ההשראה של 10:

ו
ת צ א
א ש מ ל פ
נ י ה ו ה ו
ת א כ ל א ו ת מ ו
י מ ת ו ל פ נ י ה ו
ה ו י א מ ר מ ש ה א ל א ה
ר ה ו א א ש ר ד ב ר י ה ו ה
ל א מ ר ב ק ר ב י א ק ד ש ו ע ל פ
נ י כ ל ה ע מ א כ ב ד ו י ד מ א ה ר ן
ו י ק ר א מ ש ה א ל מ י ש א ל ו א
ל א ל צ פ ן ב נ י ע ז י א ל ד
ד א ה ר ן ו י א מ ר א ל ה
ם ק ר ב ו ש א ו א ת א
ח י כ מ א ת פ נ
י ה ק ד ש א ל
מ ח ו ץ ל
מ ח נ
ה

שלשה סיפורים

לשבת מברכין ניסן

המעשה השני

פעם היה מלך שנאבדה ממנו טבעתו וצוה לחפש הטבעת, ומי שקיבל עליו לחפש הטבעת נתן לו המלך הרבה מעות שיהא לו אפשרות לחפש הטבעת, והיה שם איזה יהודי שהיה עני ואביון ולא היה לו במה להכין צרכי הפסח, אז אמרה לו אשתו הנה אתה רואה שהמלך נותן מעות למי שרוצה לחפש את טבעתו, תלך גם אתה ותאמר שאתה גם כן רוצה לחפש הטבעת והמלך יתן לך מעות, ובזה המעות יהא לנו במה להכין צרכי חג הפסח. ונראה בעיני עצת אשתו, והלך למלך ואמר שרוצה גם כן לחפש טבעתו והמלך נתן לו מעות, והיהודי הכין בזה המעות צרכי פסח בהרחבה גדולה, והיהודי היה גם כן מכניס אורח והביא לביתו על הסדר של ליל חג הפסח הרבה אורחים.

ושם אצל המלך היה אחד מיועציו איזה גלח שונא ישראל, ולא היה יכול לסבול זאת האיך היהודי הנ"ל רימה את המלך והוציא ממנו מעות, והלך הגלח בליל חג הפסח מתחת לחלון היהודי וראה האיך שאוכל ושותה ואינו עוסק בכלל בחיפוש טבעת המלך, והלך הגלח למלך ואמר לו: אתה חושב שהיהודי מחפש את הטבעת, הנה אראה למלך מה עשה היהודי במעות שנתן לו המלך, והמלך הלך עם הגלח עד ביתו של היהודי ועמדו מתחת החלון והסתכלו בפנים, וראו האיך שהיהודי יושב כמלך בגודו, והיהודי היה לו מנהג כשאמר ההגדה כשהגיע לחרוזים "דיינו", אמר היהודי

המגיד מקאזניץ זי"ע סיפר בכל שבת מברכין ניסן אלו הג' סיפורים ומסוגלים להשפיע לבני ישראל צרכי פסח בהרחבה רבה. הסיפורים מובאים כאן לפי הנוסח והלשון המופיעים בספר 'אוצר ישראל'.

המעשה הראשון

היה איזה יהודי שעשה לפני חג הפסח חבית יין שרף, ונסע עם החבית למכור הי"ש, ועבר עם החבית י"ש הגבול בין מדינה למדינה, וכשעבר הגבול תפסו אותו שומרי הגבול ולקחו ממנו החבית י"ש כי היה אסור מחוק המדינה לסחור עם י"ש מבלי רשות מיוחדת, ונסע היהודי תיכף לרבי אלימלך זי"ע^א ובכה מאד שלקחו ממנו את החבית י"ש אז אמר הרב רבי אלימלך שילך ויאמר לשומרי הגבול שיטעמו מהחבית י"ש ויראו שזה מים ולא י"ש, וכן עשה היהודי וצוה לשומרי הגבול שיטעמו מהחבית י"ש וראו שהיא מלאה מים ולא י"ש, ונתנו לו בחזרה החבית י"ש. והיהודי חזר שוב להרב רבי אלימלך ובכה לפניו האיך שהחבית י"ש הינם מקור הכנסה עבורו לצרכי פסח ועכשיו החבית י"ש מלאה מים, אז אמר לו הרר"א שיטעמו ויראה שהחבית מלאה י"ש, וכך הוה שהחבית חזר ליי"ש והיה ליהודי צרכי פסח בהרחבה גדולה.

א רבי אלימלך מליז'נסק שיום ההילולא שלו בכ"א באדר.

שידע שאם אני לא נותן לו אזי אין לו פרנסה, וכשזרקו החיה בביתו של היהודי נקרע ביטנה ונפלה ממנה הרבה מטבעות של זהב, והיה כבר היהודי צרכי חג הפסח בהרחבה גדולה, ובליל חג הפסח שלח הפריץ את משרתו לבית היהודי לראות אם יש לו מה לאכול, ומשרתו הגיע בחזרה ואמר לפריץ שיש ליהודי כל טוב, אז שלח לקרוא את היהודי ושאל מאין היה לו מעות להכין צרכי פסח, סיפר לו היהודי האיך שזרקו לו חיה בביתו וממנה נפלה מטבעות של זהב, אז אמר הפריץ: עכשיו כבר מודה אני שה' יתברך זן ומפרנס לכל, **והיה ליהודי צרכי הפסח בהרחבה גדולה.**

אם מקובל מהצדיקים הראשונים – במסורת שעברה דרך כל תלמידי הרבי ר' אלימלך – לספר ג' סיפורים אלו לפני הסדר, כסגולה לכל צורכי חג הפסח ברווח, ודאי ישנו סוד המשתקף בסדר הסיפורים.

הסיפור הראשון הוא אודות הרבי ר' אלימלך ואילו שני הסיפורים הנוספים הם סיפוריהם של יהודים פשוטים.

הסיפור השני מתייחד בכך שבזכות אשתו של היהודי באה לו פרנסה – יהודי טוב שומע בקול אשתו. הייתי יכול לחשוב שבני הזוג בסיפור הם גלגול אברהם ושרה, שהרי לאברהם אמר ה' "כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקלה", אלא שכאן מתנוצץ סדר אחר, לפיו שלשת הסיפורים הם עצמם כנגד שלשת האבות – אברהם יצחק ויעקב.

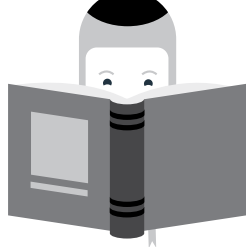
חג הפסח חל בחודש האביב – בו ישנה התעוררות של כל שלשת האבות, כאשר העיקרי הוא אברהם אבינו, האב המיוחד של חג הפסח. **אביב** אותיות **אב יב** – **אב** היינו ג האבות ו-**יב** הם **יב** שבטי י-ה (**אביב** בגימטריא יה). וממילא בפסח, באביב, ישנה התכללות של כל שלשת האבות.

חרוז אחד וכל המסובים ענו אחריו "דיינו", ובעת עמד המלך מתחת החלון אמר אז החרוזים של "דיינו", ושמו של הגלח היה "דייני", ואמר המלך: הנה עכשיו עושה היהודי החקירה מי גנב טבעת המלך וכולם אומרים "דייני", אז הבין המלך שהגלח דייני הוא גנב הטבעת, וצוה המלך לאסור הגלח ולהכותו עד שיודה, וכך הוה שהודה שגנב הטבעת, **והיהודי היה לו צרכי פסח בהרחבה גדולה.**

המעשה השלישי

היה איזה יהודי שעבד אצל פריץ, פעם אחת התפאר הפריץ ואמר ליהודי: נכון הדבר באם לא הייתי נותן לך פרנסה היית גווע ברעב חס ושלום, והיהודי היה תמים וירא שמים ענה לפריץ: מה אתה אומר, אתה מפרנס אותי?! הלא יש א-ל בשמים והוא זן ומפרנס לכל הברואים ואותי גם כן מפרנס, ואם הפריץ לא יהיה השליח מן השמים יתן לי ה' יתברך על ידי שליח אחר. וכששמע הפריץ דיבוריו של היהודי חרה לו מאד, וצוה ליהודי שיעזוב מיד את מקומו ולא יתן לו שוב עבודה, והיה אז לפני חג הפסח והיהודי היה עני ולא היה לו במה להכין צרכי החג, ולפריץ היה אוצר של מטבעות זהב, והפריץ היה נכנס לאוצרו לנקות המטבעות אם יש עליו איזה חלודה, והיה מנקה המטבעות ברוק שבפיו, ולפריץ היה חיה קוף וכידוע שזה החיה עושה מה שרואה שהאדם עושה, וכשנכנס הפריץ לאוצרו לנקות המטבעות לקח עמו הקוף, וראתה החיה שהפריץ מנקה המטבעות ברוק בפיו, וחשבה שהפריץ אוכל מהמטבעות של זהב, אחר כך ירדה החיה לבדה להאוצר והתחילה לאכול מהמטבעות עד שנתמלא כריסה עם מטבעות של זהב ונפלה פגר.

וכשראה הפריץ שהחיה נפלה פגר צוה למשרתו שיזרוק הנבלה לביתו של היהודי

בְּקִרְבֵי אֶקְדֵשׁ

המדור לילדים

כֹּחַ חַי אֲתוֹעָה

מהו הסימן לך? שְׁאָדָם חַי? הַתְנוּעָה. מֵת אֵינוֹ זֶה, וְאֵלּוּ בְּעַל חַי נִמְצָא בְּתַנוּעָה מִתְמַדֵּת. חֲכָמִים הָרַאשׁוּנִים קָבְעוּ כָּלֵל: "כָּל חַי מִתְנוּעֵעַ". יוֹדְעִים מֵהִי הַבְּדִיקָה הָרַאשׁוּנָה שְׁעוֹשָׂה חוֹבֵשׁ כַּאֲשֶׁר הוּא מְגִיעַ לְזִירַת אַרְוֵעַ? הוּא בּוֹדֵק אֶצֶל הַפְּצוּעַ אֵת פְּעִילוֹת הַדֶּפֶק. לְמִרּוֹת שְׁהָאָדָם שׁוֹכֵב לֵלֵא תְנוּעָה, בְּמִצָּב שֶׁל חֶסֶר הַכֶּרֶה, דְּפִיקוֹת הַלֵּב הֵן הַסִּימָן הַבְּרוּר לַפְּעִילוֹתוֹ, וְלִכְךָ שֶׁהוּא עֲדִין בַּחַיִּים.

וְיֵשׁ גַּם מִצָּב הַפּוּקָה. יֵשׁ אֲנָשִׁים בְּרִיאִים לַחֲלוּטִין – נוֹשְׁמִים, הוֹלְכִים וְרָצִים – אֲבָל בְּכָל זֹאת הֵם בְּגֵדֵר מֵתִים. לָמָּה? גּוֹפֵם אוֹלֵי נֶעַ בְּחַפְּזִיּוֹת, אֲבָל הַנֶּפֶשׁ שְׁלֵהֶם דּוֹמָמֶת וְחֶסֶרֶת תְּנוּעָה. אֵין לָהֶם בְּכָלֵל צְפִיּוֹת אוֹ שְׂאִיפּוֹת וּמִמִּילָא גַם לֹא אֲכָזְבוֹת, הֵם לֹא עֲצוּבִים וְגַם לֹא שְׂמִיחִים. הַלֵּב שְׁלֵהֶם פְּשׁוּט אָבּוֹן.

בּוֹאוּ וְנִתְבּוֹנֵן בְּתַנוּעַת הַלֵּב: הוּא מִתְפַּנֵּא וּמִתְרַחֵב לֵלֵא הָרֶף, כְּמוֹ מִשְׂאָבָה. אֶצֶל אָדָם בְּרִיא זֶה קוֹרָה בֵּין 60 פְּעָמִים לְ-100 בְּמִהְלֵךְ דְּקָה אַחַת. כַּאֲשֶׁר הַלֵּב מִתְפַּנֵּא הוּא זוֹרֵק מֵתוֹכוֹ דָם חֲדָשׁ, הַמְזֵרִים מְנַת חַיִּים חֲדָשָׁה לְאֶבְרֵי הַגּוּף. כַּאֲשֶׁר הַלֵּב מִרְפָּה אֵת הַפּוּזָא וּמִתְרַחֵב

הַתְּיַשְׁבְּתֵי מוּלוֹ קָצַת מְתוּחַ. "מָה הוּא רוּצָה מִמֶּנִּי?" "הַרְגַע רְזִי", פֶּתַח הַמְשָׁפִיעַ, "לֹא עֲשִׂית שׁוּם דְּבָר רַע, אֲבָל מִזְמַן חַפְּזִי הִזְדַּמְנִית לומר לך... לְלֵמַד, לְהִתְפַּלֵּל – אַתָּה בּוֹסְדֵר גְּמוּר. אֲבָל אַתָּה עוֹבֵד לְבַד. מָה עִם הַחֲבָרִים שְׁלָךְ? אֲנַחְנוּ רוּצִים אוֹתָךְ גַּם כָּאן, אֶצְלָנוּ לְמִטָּה..." "אֵהֵמָּה... נִרְאֶה לִי שֶׁהִתְחַלְתִּי לְהִבִּין. אוֹלֵי אֲכַתֵּב עַל כֶּךָ בְּמִדּוֹר הַקְּרוֹב?"

נָדָב וְאַבִּיהוּא, בְּנָיו שֶׁל אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן, עָשׂוּ מַעֲשֵׂה שְׂלֵא יַעֲשֶׂה. הֵם הַחֲלִיטוּ עַל דַּעַת עֲצָמָם לְהַכְנִס לְמָקוֹם הַקְּדוֹשׁ בְּיִתֵּר בְּעוֹלָם, אֶל קִדְשׁ הַקְּדָשִׁים, מִבְּלִי לְקַבֵּל רְשׁוֹת וְשָׁם לְהַקְטִיר לַה' קִטְרֶת. הַמַּעֲשֵׂה הַחֲמוּר גָּרַר תְּגוּבָה מִיִּדֵי מִצְדַּה'. הֵם מֵתוּ בְּמָקוֹם, בְּעֲצוּמָה שֶׁל שְׂמִיחַת חֲנֻכַּת הַמִּשְׁכָּן.

מָה שְׂמִיחַתֵּיךְ הוּא הַהִתְיַחְסוּת שֶׁל מִטָּה רַבִּינוּ לַמַּעֲשֵׂה. כַּאֲשֶׁר הוּא בָּא לְבִשֵׁר לְאֶהֱרֹן אַחִיו עַל מוֹת שְׁנֵי בְנָיו הוּא לֹא מִדְּבַר כָּלֵל עַל כֶּךָ שְׁעָשׂוּ מַעֲשֵׂה אָסוּר, אֲלֵא מִבְּיַע הַתְּפַעֲלוֹת רַבָּה מִמֶּנּוּ: "הוּא אֲשֶׁר דָּבַר ה' לְאִמּוֹר בְּקִרְבֵי אֶקְדֵשׁ וְעַל פְּנֵי כָל הָעָם אֶפְכַּד". מַעֲשֵׂיהֶם וּמוֹתָם שֶׁל הַשְּׂנִיִּים הוּא קְדוּשַׁת הַשֵּׁם לוֹ יַחְלָנוּ!

המדור מוקדש לזכות:

הח"י"ל בצבאות ה' הת' רז חיים שי' גרון לרגל יום ההולדת - כ"א אדר ב

הרי למעלה כל כך טוב. לירידה יכולות להיות כמה סבות: ראשית, כי אנחנו לא מלאכים ויש לנו גם נפילות. מיד אחרי התפלה אנחנו רצים החוצה ונשטפים בזרם החיים, ואז המדרגה הגבוהה אליה הגענו בקריאת שמע קצת נעלמת לנו. זו בהחלט נפילה, וצריך לדעת איך להשאיר קשורים לה' גם כשאתה לא כל כך 'הולך' לי כמו שתכננת.

חוץ מזה, נפילה היא לפעמים גם חסד גדול. פעם אחת התפללתי בכזו דבקות, מפל הלב, אלא שבסוף התפלה הייתי מכרח להציץ בשעון כדי למדוד כמה זמן ארכה הצדקות שלי... אז לפעמים נפילה היא ההזדמנות שלי להתפכחות. עדיף כך מאשר לחיות בדמיונות. אולי הנפילה היא סימן עבירי שהמקום אליו עליתי לא היה באמת שייך לי? כשאתה אני מפכח יש סכוי שאוכל להשתפר ולהשתנות לפי מי שאני אמור באמת להיות.

אבל הסבה העקרית לרדת למטה היא אחרת, היא בעקר כי... כך ה' רוצה! כל חסיד היה רוצה ומשתוקק להשאיר כמה שיותר קרוב לרבי שלו - להנות מקדשותו, לשמע את תורותיו וללמד מהנהגותיו. האם גם הרבי שלו מעגן שפך יהיה בקביעות? לא בטוח. אולי הרבי דוקא רוצה לראות אותך פועל בשליחותו בקצה אחר של העולם? כשאתה תמלא את שליחותו תהיה קשור אליו פי כמה. "שוב" אמתי הוא רוצה של יהודי לכונן

הוא שואב לתוכו את מנת הדם הבאה. ומהי תנועת הנפש? ממש כמו בגוף. הנפש מקימת גם היא תנועה כפולה - שאיפה וחתירה כלפי מעלה, ואחריה נחיתה וירידה כלפי מטה. זהו דפק החיים שלנו, והוא מזרים לתוכנו חיים חדשים. לתנועה זו קוראים "רצוא ושוב".

"רצוא" - לרוץ אל ה'

"רצוא" הוא שחרור הנפש ממאסר הגוף ומכבלי הנפש הבהמית, תוך חתירה כלפי מעלה בעצמה רבה. כמו בלון הליים שברח מבין האצבעות ועלה בסערה השמימה... בכל פעם שאנו קוראים את הקריאה הנצחית של היהודי - "ישמע ישראל" - אנו מניחים את היד על העינים. יודעים למה? כי אנחנו לא רוצים להעיד עדות שקר. כשאתה אנו מביטים על העולם בעינים פקוחות קשה לנו לראות ש"ה' אהד". הכל נראה לנו כל כך הפוך - 'זה רב עם ה'הוא', כי הוא בכלל שייך אל ה'הם', ו'הם' מסכסכים מזמן עם ה'זה'. כל כך הרבה פרוד שמסתיר את האמת. כדי לומר "ה' אהד" בכנות אנו צריכים לעצם לרגע את העינים, לברח מפל טרדות העולם ובלבוליו, לרוץ אל ה' ותברך ולהשאב אל תוכו.

"שוב" - לרדת למטה

"שוב" הוא בדיקת התנועה ההפוכה, לרדת למטה. למה בעצם שארצה לרדת?

מֵרַב כְּלוֹת הַנֶּפֶשׁ וְהַשְׂתוֹקָקוֹת לֵה' פְּרָחָה
נִפְשָׁם מִגּוֹפָם. כִּאֲשֶׁר הִנְשִׂמָה רָצָה כְּלִפִּי
מֵעֵלָה בְּכָל כְּחָה לֹא עוֹמֵד הַגּוֹף בְּעֵמֶס.
הוּא פְּשׁוּט מְשַׁחֵרר אוֹתָהּ לְנִפְשָׁה...

מָה גֵרַם לָהֶם לְהִגָּרֵף? בּוֹאוּ נִשְׁחַזֵּר יַחַד
אֶת הַמַּעֲמָד: לְאַחַר צִפְיָה מִמְשַׁכֶּת נֶחְנֵךְ
סוּף-סוּף הַמְשִׁכָּן! יוֹרְדַת אֵשׁ מִהַשָּׁמַיִם!
כְּעַת מִתְחִיל ה' לְשַׁכֵּן בְּתוֹכֵנוּ בְּקִבְיֵנוּ!
נָדָב וְאַבְיָהוּא לֹא מְסַגְּלִים לַעֲמֹד מִהַצַּד,
הֵם מְרַגְּשִׁים שְׂמִינֵהוּ מִשְׁלַעֲצָמָם חִיבִים
גַּם הֵם לְתַת, וְגַם אִם אֵין עַל כֶּף הוֹרָאָה
מִפְרָשֶׁת. הַתְּשׁוּקָה הָעֲצוּמָה לְהִתְקַרֵּב לֵה'
בְּעֵרָה בְּקִרְבָּם, וְכִאֲשֶׁר בּוֹעֵר לְאָדָם הוּא
לֹא מַחְכָּה שְׂיֵאמְרוּ לוֹ לַעֲשׂוֹת, הוּא פְּשׁוּט
קָם וְעוֹשֶׂה! לְהִנְהַגֵּה כְּזוֹ קוֹרָא מִשָּׁה רַבִּינוּ
קִדְוֵשׁ הַשָּׁם - "בְּקִרְבֵי אֶקְדָּשׁ!"
אֶפְשָׁר לְסַכֵּם כֶּף: תְּשׁוּקַת הַקְּדָשׁ
שֶׁבְעֵרָה בָּם הִיא וְדַאי טוֹבָה. גַּם עֲשִׂית

הַהַפּוּי, לְקִיּוֹם הַמַּצּוּוֹת הַמַּעֲשִׂיּוֹת בְּעוֹלָם
הַתְּחַתּוֹן וְהַשִּׁפְל וְהַפִּיכָתוֹ לְמַקּוֹם דִּירָה
לֵה' יִתְבַּרַךְ. לָמָּה? כִּי כֶּף ה' רוֹצָה!

בְּקִרְבָּתָם לִפְנֵי ה'

כְּבָר רִאֲיוֹ, שְׂמִי שְׂאִין אֶצְלוֹ תִּנּוּעָה שֶׁל
"רָצוּא וְשׁוֹב" דּוֹמָה לְמֵת. מָה יִקְרָה אִם
מִיִּשְׁהוּ יִרְצָה לְהִסְתַּפֵּק בְּתִנּוּעָה הָרֵאשׁוֹנָה
בְּלִבָּד, וְרַק לְרוֹץ אֶל ה' בְּכָלוֹת הַנֶּפֶשׁ? זֶהוּ
סְפּוּרָם הָאֲמִתִּי שֶׁל נָדָב וְאַבְיָהוּא. חֲטָאִם
לֹא הָיָה בְּמוֹבָן הָרְגִיל שְׂאֵנוּ מִכִּירִים. הֵם
הָיוּ גְדוֹלִים וְצַדִּיקִים שְׂזָכוּ לְשִׁמְשׁ בְּקִדְשׁ.
אִז אֵיפֹה הֵם טְעוּ? הֵם נָעוּ בְּכוּוֹן אֶחָד
בְּלִבָּד - "רָצוּא", אֶךְ לֹא "שׁוֹב".

עַל פִּי פְּשׁוּט הַפְּסוּקִים, מוֹתָם שֶׁל
הַשְּׂנִיִּים הָיָה הָעֲנֵשׁ עַל חֲטָאִם, עַל שֶׁפָּעְלוּ
לֹא צוּיּוּ מִפְרָשׁ מִה'. אֲבָל בְּחִסְדֵי דוֹת מְסַבֵּר
שֶׁהִסְתַּלְקוּתָם הָיְתָה בְּעֵצָם הַתּוֹצְאָה -

שְׂאֵת הַשְּׂבוּעָה:

מָמָה מֵתוֹן נָדָב וְאַבְיָהוּא וּמָה הָיְתָה טְעוּתָם?

בֵּין הַפּוֹתְרִים נְכוֹנָה יִגְרַל פָּרֶס שְׁוֵה.

תְּשׁוּבוֹת יֵשׁ לְשִׁלַּח לְדַא"ל maosime@gmail.com אוּ בְּטֵלְפוֹן 079-9211452

עַד יוֹם ב' הַקְּרוֹב. הַזֹּכִים מִהַשְּׂבוּעוֹת שְׁעָבְרוּ:

פִּרְשֵׁת וַיִּקְרָא - יִשְׂרָאֵל בֵּר שְׁלוֹם, פִּרְשֵׁת צו - נַהֲרָה אֲמוֹנָה לְבִיא

הַפְּרָסִים בְּחִסּוּן:

צַעֲצוּעֵי רוֹזֵנְפֵלְד

יפו 34 ירושלים | טלפיקס 02-6240854

בְּרִיצָה כְּלָפִי מַעֲלָה הַמְטָרָה הַסּוֹפִית אֵינָה
 לְהַטָּאָר שָׁם אֶלָּא לְשׁוּב לְמַטָּה – לְקַיֵּם
 אֶת צְוֵי ה' וּלְיִשָּׁם אֶת רְצוֹנוֹ!
 שְׁנַזְּכָה לְחַיִּית אַמְתִּית בַּעֲבוּדַת ה'
 שְׁבַת שְׁלוֹם וּמְבֻרָה! **כָּז**

מַעֲשֵׂה בְּלֹא צְוֵי מְפָרֵשׁ מוּבְנֵת לְפַעֲמִים.
 הַבְּעָיָה הִיא ה"אֵשׁ זָרָה" אוֹתָהּ הַקְּרִיבוּ.
 מַהִי? כִּי כְּפֶאֱשֶׁר "רְצוּא" בָּא לְלֹא "שׁוּב" הוּא
 עָלוּל לְהַפֵּךְ לְמַעֲשֵׂה שֶׁל הַנְּאָה רִוְחָנִית-
 אִשִּׁית. עָלֵינוּ לְזַכֵּר: גַּם כְּפֶאֱשֶׁר עוֹלָם

המשך הסיפור:

ואשתו, שעיקרו הליכה למלך בכדי להשיג את צורכי החג ואחר כך שכחת כל ההתחייבות לחפש את הטבעת. בזכות תמימותם של בני הזוג ה' גלגל הכל לטובה ובאופן ניסי, ובנוסף גם נהרג השונא. אם כן, זו ודאי בחינת גבורה – מדתו של יצחק אבינו ואשתו רבקה אמנו, בהם נאמר "ויעתר יצחק להוי' לנכח אשתו".
 הסיפור השלישי – על היהודי, הפריץ והקוף – הוא התמים מכולם. היהודי התמים, שלא נרמז כלל על ידי הפריץ, הוא הבן התם של ליל הסדר. ממילא, סיפור זה הוא כנגד יעקב אבינו, "איש תם ישב אהלים". כששואלים אותו 'מי נותן לך את פרנסתך?', תמיד תשובתו היא 'פרנסתי באה לי ישירות מהקב"ה' – ולא משום גורם אחר.
 יהי רצון שבזכות שלשת הסיפורים יהיו לכולם צרכי הפסח ברווח, ותכף ומיד ממש נזכה כולנו לרכוש גדול בגשמיות וברוחניות – לצאת מיד לקראת מלך המשיח, שיבוא ויגאלנו תכף ומיד ממש.

הסיפור הראשון – על הרבי ר' אלימלך, החסיד והי"ש, בו מופיע הצדיק בפרוש – הוא כנגד "האדם הגדול בענקים", אברהם אבינו. ידוע שתלמידי הרבי ר' אלימלך שבחו והללו את גדולתו ממש כמו את הבעל שם טוב, עד שקראו לו 'בעל שם טוב קטן'. אברהם אבינו הוא גם בחינת אלו (בסוד "חסד אל כל היום", "חסד לאברהם") – וגם בחינת מלך ("שהושוו כל האומות והמליכו את אברהם עליהם"). בתנ"ך אלו מלך הוא "אלימלך איש נעמי" – לכן גם קראו לספרו 'נעם אלימלך', על שם נעמי ואלימלך – וישנה מסורת שמ"אלימלך איש נעמי" ועד הרבי ר' אלימלך לא היה גדול בישראל שנקרא בשם אלימלך, 'מאלימלך ועד אלימלך – לא קם כאלימלך'. אם כן, הסיפור של הרבי ר' אלימלך הוא כנגד אברהם אבינו – כך התנוצץ כאשר ספרנו את שלשת הסיפורים.
 הסיפור השני – על היהודי, המלך, הטבעת והכומר דייני – הוא סיפורם של היהודי

דואג לילדים? איוב השכים כל בקר והקריב קרבנות כמספר בניו "כי אמר איוב אולי חטאו

בניו" – "ככה יעשה איוב כל הימים". אמנם, דווקא יראת השמים המופלגת שלו הביאה עליו בסופו של דבר את יסורי איוב, כפירוש החסידות (הקרוב לפשט) למאמרו "כי פחד פחדתי ויאתיני ואשר יגרתי יבא לי. לא שלותי ולא שקטתי ולא נחתי ויבא רגז" – הפחד וחוסר השלוה הם שהביאו את הצרות.

מוסבר שהקב"ה נוהג עם האדם כפי שהוא נוהג בעצמו – יראה ודאגה מעוררות דינים ואילו אהבה ובטחון מעוררות חסדים, "והבוטח בה" חסד יסובבנו". גם בחינוך ילדים, אסור לדאוג יותר מדי – ישנה כמובן אחריות ואכפתיות, שמעוררות גם דאגה, אך על אותה דאגה להיות מוקפת בהרבה אמון, חום ואהבה (ורמז: **דאגה** בגימטריא **אהבה**). הרב גינזבורג מסביר – בהשראת הרבי מליובאוויטש – שבדורנו, לקראת הגאולה, העבודה העיקרית הנדרשת מאתנו היא בטחון יוזם ופעיל. אותו בטחון צריך להתבטא גם בחינוך הילדים, ודווקא חינוך כזה יכשיר ילדים-של-משיח המלאים בטחון עצמי חיובי ומתמסרים באומץ לכל מאמץ להבאת הגאולה.

מעונין להצטרף לצוות המפיצים של **ואביטה?**

רוצה להצטרף לתפוצת המייל שלנו ולקבל את כל ההודעות והשיעורים?

שלח מייל לכתובת: **tiel@pnimi.org.il**

רוצה לשמוע את שיעורי וניגוני הרב? התקשר לפנימי-פון במספר **079-9211452**

לפניות בנושא העלון: **052-4295164**

pnimi.org.il